

Ujabb névsorok: oroszlországi munkaszolgalatosokrol

UJ ÉLELET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 44. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 OKTÓBER 31.
5707 CHESVAN 6.

Tetemrehivás

Irta: György Endre

Ime, bizonyosság Isten előtt:
Gyilkos erőszak ölte meg őt!
(Arauy)

Ott álltam vasárnap a rákoskeresztúri zsidótemetőben, a mártírok parcellájában, a látogató sirmögör előtt és toromat a maró keserűség meg a tehetetlen sírás fojtogatta. Nem is sirmögör volt ez; hatalmas árok, olyan, amelyet a balfi és a sopronbánfalvai „sötét erdőben“ ásáltak a gazlathok ezekkel a zsengetestű ifjakkal, akik ime most tértek meg véglegesen a jégheg, de mégis szeretettel ölelő anyaföldbe. Eddig csak kupaiban, zavaros összevisszaságban szunnyadtak a fiatal katonák, a mi virágaink, a munka fegyverével utnakindítottak, a lapátos sereg tagjai, akiknek nemcsak szolgáltnok kellett, hanem szolgálataikat önmaguknak megfizetniök is. Busás bért, a vérüket izzadták azért, hogy a modern rabszolgalatortók páriáiként turhatták a földet, hshatták a sáncot, hordhatták a téglát és építhették a soha el nem készülő rep-tereket. Hatalmas árat fizettek ezért. A legfőbbet, amit ember adhat. Az életüket.

Állok a fagyoslehelletű későszi levegőben, meredt tekintettel bámulok a kavicsos, göröngyös árokba,

amelynek mély gyomra hamarosan több, mint hétszáz testet, hétszáz személyt, hétszáz férfit, hétszáz egyéniséget, hétszáz leendő valakit, hétszáz édes gyermeket, hétszáz reménységet, hétszáz gyümölcs-sarjadzásra megérett fát, hétszáz vágy, álom és boldogságszelencét nyel el, — s nem tudom leküzdeni az agyam kérgén mind élesebben, mind türelmetlenebbül dörmögő kérdést: Miért, miért, miért?

A halál sujtó öklével mindig értetlenül állok szemben. Megdöbbenek, nem értem és nem is merem kulatni a mélységeit. Ez a varázs akkor is hatalmába ejt, ha ugynevezett „normális“ halálesetről van szó. Ha érett kalász hull a porba. Ha a halál megváltja az emberfeletti szenvedéseket. De amikor csupa napsugaras élet, harsogó kedv, mindent elárasztó tennivaló, feszülő egészség, szépség, erő, égig magasodó, örömteli fiatalág áll szemben a zörgöcsontu kaszás sürgető követelésével, terrorizmussával, diktatórikus parancsszavával, akkor... akkor... mit szóljak? Mit szólhatok? És van-e eléggé erős kifejezés, van-e akkora szókinése a magyarnak, amely leméri, megjelöli és kellőleg elítéli

ezt a gyalázatot? Azt, ami ott Nyugat-Magyarországon történt ezekkel a szegény, szerencsétlen apa, anya, menyasszony, feleség, testvér és gyermek után kiálló szépszal férfakkal?

Ők is a háboru áldozatai. Csakhogy nem fegyverrel a kezükben, hősi küzdelem közepette, a szembenálló harcok golyójától találva estek el. Hanem? Ellenséges golyótól ugyan, de nem az „ellen-ség“, hanem az *ellenségük* golyójától. Különösen hangzik. Aki nem járatos a közel-múlt finom díszinkcióiban, félre is érthetné. Hát létezett olyan kor, amikor magyar a magyarnak esküdt ellenségévé vált? Amikor testvér testvérré emelte az öldöklő szerszámot? Igen, bizony nem is olyan régen mindenholon gyilkok, mérgezett tör, rozsdás nyíl és a gyüölködés dum-dum golyója leselkedett ránk. Amikor a német piculákkal megfizetett hitvány kopók, lealacsonyodott bérencék (ők voltak az igazi bérencék, nem pedig ama kevesek, akiket a zsidóbérencség „vadjával“ akartak megszégyeníteni és igazi céljaiktól eltéríteni!), idegen zsoldba szegődött hazafiak, germán pénzen kiltartott gyászmagyarok, rongy lebujtöltelékek, utcafényok

völegényei, a kocsmagöz meg-szállottjai, a rabló-ösztonükef kielő senkik halálrakerestek minden igaz embert.

Miért is voltak ezek tulajdonképpen az ellenségeink? A fajvédő-teória még jobban elködösítette amugyis sötét agyukat. Mit védtek? Miféle fajt és kiktől? Tudták ők azt? Csak továbbszajkózták az üres beszédet, amit rajnissferi, görgeivinci, meg borsamiska, no meg a szaloszán mostohatestvér vert a fejükbe. Ez a záptojásillatú bőfögés fertőzte akkor a magyar levegőt. Ki akarták irtani a zsidót az irmagjág, mert tönkreteszti a mélymagyar és talajgyökere világot, ott a Duna—Tisza nagyhaza kellős közepén. Ölték is, pusztították is, de nem valami „hazafas felbuzdulásból“, nem még tisztázatlan és bonyolult, magasrendű elvek valóraváltása érdekében. Nagyon is egyszerű, nagyon is gyarló és közönséges okai voltak ennek a vérbenforgó szemü fenekeedésnek. Mindenholon ki akarták rekeszteni a konkurenciát. Versenyárs nélkül óhajtottak maradni, mert akkor persze ők mindent: gazdaságpolitikát, tudományt, művészetet, színjátszást, újságírást, nevelést jobban tudtak. Szinte természetes kiegé-

Ára 1 forint

szítójé volt e programnak, hogy „igénybe kell venni” (milyen finom és disztíngvált megjelölése a rablásnak!) a veszedelmes ellenfél vagyonát, házát, lakását, butorát, ruháját, ékszerét, ökrét és szamarát! Mert őt magát gyűlölhettük ugyan, de a gyűlölet „nem terjed ki” — a vagyontárgyakra. A vagyonnak és tárgyainak nincs vallása.

Ugyanezt a „hitet” vallották a keretlegények is. Ez a külön kaszt, ez az ördögi fajzat, amelyet mintha speciális gonoszság és aljasság-injekciókkal oltottak volna be, hogy olyan pokoli fantáziával legyenek elvetemültek, rosszak és irtó-szándékuak azokhoz, akiket rájuk, az ő gondviselésükre, atyai felügyeletükre bízta. Ahhoz aztán az Isten legyen irgalmas! Mert ezek az „atyák”, ezek az „angyalbőrbe” bujt fenevadak, a középkori kincsmestereknek ezek a kései ivadéka, a legmerészebb ötletű rémfilmm rendező tipp-gazdagságát is tulzárnyalták, amikor a zsidó fiúk számára válogatott halálmeneket kerestek az Inferno dívatlapjaiban. Az ő leleményességüket „dicséri” az aknárafuttatás, a megloccsoltatás után való fagyasztás, a téli éjszakákon történő kukorékoltatás és az egyéb bübajosságok. Nemrégiben láttam egy véresen igaz rajzot amelyet készítője karrikaturának szánt. Nem ő tehet róla, hogy nem is rajznak, vagy portrénak, hanem fotóriportnak sikerült. Annnyira élhető. Lerongyolódott, agyonsonyargatott munkaszolgálatosok állanak kint Ukrajnában térdigérő hóban. — a század basája, a borvirágos-orru, éktelenül ordító „örnmester ur” előtt. A sok üldöztetéstől, nélkülözéstől koravén ifjak fogvacogva, dideregve ácsorognak a sorakozón. Hogyne koccanna össze a foguk a csikorgó télben, amikor egyszál-zakkójukban, telirongy nadrágjukban, talpatlan bakancsukban a madárijesztő is megijedne tőlük. De a „keretnek” van szíve. A rajz éppen azt a pillanatot ábrázolja, amikor a jótékony felvigyázó angyal, így kiált rá a mellette álló ordonánóra: Hé, János, add ki ezeknek a zsidóknak a sárga flanel karszalagot, ne mondják, hogy még téli ruházatot se kapnak! „Derültség” — jegyezné meg erre a szellemes persziüre a parlamenti tudósító. De csak egy oldalán, nem a t. Ház minden oldalán. Mert a nyári ruházatban a fagyhalálba kergetett munkaszolgálatosok oldalán erre a

kegyetlen tréfára bizony nem „derültség” volt a válasz.

Ezek a jótékony kereteselek, akiknek „rámájába” helyezték a kétszázegynéhány zsidó munkaszolgálatos képét, ádáz kegyetlenségükért, soha semmit el nem néző, meg nem bocsájító durvaságukért persze fizetést is huztak. Nincs az a bankár, aki oly jól ismerte és kamatoztatta volna a bónok intézményét, mint ez a gazdaságilag képzetlen hajcsárhad. Valósággal gyűjtötték azokat a végső kétségbeesésben aláírt szelvény papírosokat, amelyek fejében soha meg nem tett jószolgálatokért száz és száz pengőket vasaltak be íthoni hozzátartozóktól. A jogtalan két, három, ötszáz és ezer pengő volt azután a beton-fundamentumai Keretmester pest-ujhelyi vagy pestszenterzsébeti kis házában, amelyben az örökléig akarta élvezni a „jól megérdemelt” nyugalmat. Miért nem találkoztunk mi boldogtalan munkaszolgálatosok soha olyanfajta örnmesterrel, szakaszvezetővel, vagy tizedessel, mint amilyen aranyoskedélyű, jóságos, csupaszlv fellebbvölőket filmekben látunk az orosz, az amerikai és az angol katonabajtársak körében?

A keret... a keret volt Balfon és Sopronbámfalván is az, amely az akkor még szívhus-vér ifjakkal megásatta ennek a 30 méteres rákoskereszturi gödörnek, árokknak, vagy veremnek a mását. Amikor elkészült a nagy „mű”, mely hadihelyzetünk megváltoztatása érdekében volt kívánatos, felsorakoztatta annak partján az „alkotókat”. Még a lapátokat is elszedték tőlük, hogy meg ne „rövidíthessék” a kincstárt és ki ne áshassák magukat a másvilágban. A derék gyermekek rosszat sejtettek; szemüket rémület lepte el. De ez nem zavarta a hidegvérű gyilkosokat, akik felhuzott ravasz pisztolyokkal és géppuskákkal álltak velük szemben. *Sortűz!* — és sikongva önnön temetőjükbe buktak a fiatal életet.

Most megérkeztek abban a végeláthatatlan koporsósorban, amelyeknek tömegét — mint Arany mondja — „megkönnyeztetlen senki se” hagyja. Mindegy, hogy kit zár az ölébe. Ismeret vagy ismeretlent. Tudóst, vagy tudatlant. Isten magasságáig felzengő élceteket, amelyek kinyitva a boldogság szirmai szórták volna széjjel.

Egyszer már álltam ugyanitt hét koporsó közvetlen kö-

zelében. A Dohány-utcai bombamerénylet áldozatait zárta magába, mint egy szőlásra nem bírható, konokul néma száj. Akkoriban azt hittem, hogy annál bőrzalmasabb, szívtehetőbb gyász nincs a világon. És most itt tátong a harmincméteres barna gödör a ködhullásban; ezek állják körül állati fájdalommal, ruhájuktépetten, kint, az életet és halált elválasztó kőfalon túl pedig vidám áramlással minden megy tovább...

Üveges nézéssel bámultam bajtársaim holttetemét. Leszem, hogy a golyó nyomán megalvadott vér kibugyan, nem „fekete folt” többé, hanem „pirosan buzog”, jelölül annak, hogy a még esetleg szabadon járkáló gyilkosok, ősi gonosztevő-szokás szerint eljönnek tetemnézőbe; ideballagnak, hogy lássák mit, milyen égrekiáltó gazságot, milyen helyrehozhatatlan bünt követtek ell.

Amíg szólt a szivettepő gyászének, hallottam a minden könnyüket elsírt asszonyok jajongását, láttam a hozzátartozók magukbarokkadását és figyeltem a beszédek egyazon bánatos motívu-

mait, megint csak a klasszikus költő határozott, kemény verssorait idézgettem, benne a felcsattanó követeléssel:

*Ide a gyilkost! ... bárha pe-
[csétem
Váddal az önnön szívemig ér:
Mindenki gyanus nekem, aki
[éll*

Ide kellett volna hurcolni, ehhez a monstruózus sirhanthoz kicipelni valamennyi galád németimádót, germán-hurit, horog-, nyilas- és kaszákerezest! A felbujtókat csakugy, mint a tetteket. Nézzétek, ezt műveltétek! Ime, az árván maradt gyermekek, az eltartó nélküli özvegyek és a támasz hiján féllábon álló szülők! S ha van olyan, aki sötét bűnével még bujkál, ha van, aki nem áll igaz bírāja elé, („bosszualtan nem foly ez ősi vér”) — mint hogy van! —, akkor az új tömegsír és az abban pihenők nyugalma megköveteli, hogy mind az utolsó szálíg lakat alá kerüljenek, dutyiba velük! Mindaddig, míg ez meg nem történik, nem felejtünk, nem alkuszunk, nem egyezkedünk és főként — nem „békélünk”, nem „békélhetünk meg”.

Felhívás a volt deportáltakhoz

Felhívjuk a volt deportáltakat, hogy mindazok neveit, akik a deportációban elhunytak, vagy életveszélyes körülmények (auschwitzi baloldalon irányítás, stb.) között eltiűntek és minderről közvetlen meggyőződétek az „Országos Zsidó Segítő Bizottság” információs osztályán (Budapest, Bethlen-tér 2. I. 36.) bejelenteni sziveskedjenek.

A bejelentések — szombat — vasárnap kivételével — reggel 8-tól fél 5 óráig tehetőek. A vidékiek a bejelentéseket postán is megtehetik, az eset-

ben kérjük felütnetni, hogy visszatérésük alkalmával annak idején a „DEGOB”-nál jelentkeztek-e.

A bejelentéshez szükséges az elhunyt, vagy életveszélyes körülmények között eltűnt nevén kívül bővebb személyi adatait, az elhalálozás idejét és helyét közölni.

A volt deportáltak szives figyelmét felhívjuk arra, hogy bejelentésükkel nemcsak a közérdeknek tesszenek eleget, hanem az elhunytak, illetve eltűntek holtányvilágítását is lehetővé teszik.

Figyelmeztetés

Egyre több panasz érkezik hozzánk, hogy lelkiismeretlen szélhámosok kihasználják a közönség tájékozatlanságát az Oroszországban levő hadifogoly munkaszolgálatosok felől. Ezek a kalandorok állítólagos üzenetek hozatalával férköznek a hozzátartozók bizalmába, melyet leg többször arra használnak fel, hogy jutalomképpen ruhaneveket vagy pénzt kérjenek, sőt követeljenek. Többeknél megjelent például egy rongyos katonaruhába öltözött férfi, aki magát most érkezett hadifogolynak adta ki és homályos üzeneteket hozott egy szerinte Moszkvában levő hadifogoly táborból, melynek számát is meg-

adta. Amikor a hozzátartozók illetékes helyen érdeklődtek az említett hadifogoly tábor után, kiderült, hogy a tábor Moszkvától kétezer kilométernyire fekszik. Nyomatékosan felhívjuk az érdekeltek figyelmét, hogy a legnagyobb óvatossággal fogadják a náluk jelentkező „hadifoglyokat” és kellő igazolás nélkül ne adjanak hitelt szavainknak, mert az esetek túlnyomó részében ezeknek a „hadifoglyoknak” csak egyetlen céljuk van: a hozzátartozó megkárosítása.

Talasz, Pálján, mező, cicsz és munkások vétele és családai, valamint Talasz, Pálján javítását és elvételét. UNGÁR MÓR, király-utca 17. a kapu alatt vagy l. e. 4.

Glosszák a hétről

A NAGYVÁRADI lapokból a pesti ujságok is átvették a hírt, hogy Nagyvárad lakóit nagy izgalomban tartja egy öngyilkosság.

Agyonbőtte magát Rottmann Lili, a város legismertebb kalapszalón tulajdonosnője, akihez még bukarasztiek is ejártak vásárolni.

Ok?

Rottmann Lili nem szenvedett gyógyíthatatlan betegségben. Nem volt reménytelenül szerelmes. Nem került csödbe... Nagyobb baj érte.

Hátrahagyott leveléből kiderült, hogy azért vált meg az élettől, mert — hozzátartozói közül senkisé érkezt vissza a deportálásból.

Hány ilyen öngyilkosság történt itt is, ott is? Csak éppen nem irták meg az esetet és nem maradt semmiféle levél! Mert ugynevezett „ismeretlen ember”-ről, „szürke polgár”-ról, vagy „néptelen munkás”-ról volt szó!

És mennyien járnak-kelnek Nagyvárad, Szeged, Debrecen, Budapest, Bécs, Prága vagy Belgrád utcáin — ha nem is követtek el öngyilkosságot — élő halottakként,

mert nem tudnak és nem is tudhatnak új életet kezdeni azok nélkül, akiket elvesztettek!

Rottmann Lili halálával voltaképp csak folytatódik az a lánc, amely vértanúk és áldozatok emlékéből fonódik eljövendő idők számára, hogy egy tisztultabb kor tisztultabb lelkű emberei mindörökké meggátolják a fasiszta tömeggyilkosságok megismétlődését!

*

TELJESEN MEGÉRTJÜK

azt a finom brit álláspontot, amely — mint Hynd miniszter az alsóházban mondta — nem helyesli a nürnbergi főbűnösök kivégzési képeinek publikálását.

A miniszter valószínűleg helyesen állapította meg:

— A brit nép nem akarja látni ezeket a fényképeket.

A brit nép tudniillik nem látta előzőleg a fasiszta fenévadak vérengzéseit sem.

A brit nép számára Auschwitz, Bergen-Belsen, Dachau, vagy Theresienstadt — csak szomorú mese.

De azok, akik e valóság-

kat végigszenvedték, talán látni akarják az erkölcsi világrend helyreállítását is jelentő bűnhődésről készült fotográfiákat.

És van még valami, amit nem szabad elfelejteni! A reakciós körök máris azt sutogják, hogy a nürnbergi fogház félhomályba borult udvarán csak viaszbábukat kötötték fel, az igazi bűnösöket pedig „futni” engedték az angolok!

Tényekkel kell cáfolni! A brutális hazugságokat csupán brutális igazságok demontálásával lehet agyonvern!

*

EGY BÉCSI LAPBAN olvassuk, hogy milyen regényes körülmények között talált rá egy francia katonatiszt Erna Sack-ra, a világhírű énekesnőre, aki egy Salzburg melleti kis falu templomi kórusában zengte Isten dicsőségét.

A nagy német énekesnő, aki a háború alatt hanglemezeivel és rádiós szerepléseivel a náci-propagandát szolgálta, elmondotta, hogy az amerikai megszállók megmutatták neki az egyik internálótábor, amelyben a hitleristák gyötörték, kirozták és elpusztították áldozataikat. A ször-

nyűségek annyira megdöbbentették az énekesnőt, hogy elhatározta szakít az emberekkel és a világi étellel.

— Egy hang akarok lenni — mondta Erna Sack — a kórusban, mert nem akarok együtt lenni azokkal az emberekkel, akik képesek voltak a haláltáborok gonoszágaira...

Mennyivel becsültebb a haláltáborok rendszerének támogatásából következő konzekvenciákat mélységesen emberien levonó Erna Sack, mint azok a nyilas pártszolgálatosok, akik nem voltak restek, mintha semmiseren történi volna és nem hajszoltak volna ártatlan embereket a Dunába, az új világban is politikai karrierrel kísérletezni...

*

KERESZTES-FISCHER LAJOS eddig elfátyolozott politikai ábrázata most éles megvilágításba került az újvidéki bíróság előtt.

A vajdasági legfelsőbb bíróság tárgyalásán ismeretleik ugyanis egy levelet, amelyet Keresztes-Fischer Lajos tábornok, a kormányzó katonai irodájának főnöke, inté-

Véres jajkiáltás

A szerkesztőség postájából.

Írta: Szilágyi Géza

ba, hanem szívébe és egész idegrendszerébe beleveszik magukat. Nem lehet megszabadulni tőlük.

*

Nemcsak könyvek, versek is vérezhetnek. Nem hangokból illeszkedtek egybe, nem szavakból állottak össze, hanem vérszektékből. Ha olvasod őket, mégpedig hangosan — verseket voltaképpen nem volna szabad csak szemmel olvasni — azt észleled megdöbbenve, de ez a megdöbbenés valójában „édes rettenet”, hogy vércseppek hullanak füleden, majd agyadon át szívedre.

Ilyen vers például a tiroli Hermann Gilmannek „Halottak napján” című verse (Ignotus költözte le magyarra), az olasz Annie Vivantinak „A hosszú éj nyugalmat nem adott” kezdetű verse (Radó Antal ütemezte magyarra és magyarrá) és mindenekfelett a Jákob Ösapánk mennyivő drámáját építő osztrák zsidó Beer-Hoffmannak — merem állítani — halhatatlan verse: „Mirjam altatódal”, amelynek sűrű fekete „vérét

Komlós Aladár igyekezett magyar szökehelybe átcusurgatni.

Csak három példát mondok vérező versekről. Mind a három remekmű, vérez és megvérezetű, éppen ezért megrendítő alkotás. Ismétlem: nem lehet tőlük megszabadulni. Ha nem is értesz versekhez, megkapnak, bár nem tudod, hogy miért. Ha meg versek kéjence vagy, megmámorosodol tőlük egy letre, de tudod is, hogy miért.

*

Beregi Miklós — nem tudom, ki ija-nya, talán az én hibámból eddig nem olvastam tőle semmit — beküldött az Uj Élet-nek egy verset, amelyet 1945-ben írt a 145. hadifogolytáborban. Címe: „Levél fannak Auschwitzba”. Serdületlen kisfiúról szól a carmen miserabile, ez a siralmas ének. A fucskát civiszi a vagon a kárhozat táborába. „Apa szeme mindent lát”, a messze hadifogolytáborban felrémlik az álmatlanul kinlódó apa előtt fiának szörnyű utazása:

„Vizet! Vizet! A síró hangzavarban / Az ör röhög, és senki sem segít. / Kinn víz csobog. Valaki ott a karját / az ablak részén kérve nyújtja át. / A csendör rá a puskatussal vág. / Kinn víz csobog. Ez már pokol. Egy ember / nyitott halott szemén légy ül a figyel. / A másik már örült, a karja lendül, / csuklik s kiáltja: Tessék! Friss sörökl! / A tömeg sir. Te' sirsz. Az ör röhög.”

Kinn víz csobog? E sorokban és e sorokból vér csobog.

A vonat tovább robot az éjszakában. A szomjas, éhes, fáradt, álmos gyerekekkel. Beregi Miklós pedig, aki maga is fogolytábor lakója, önkínzóan újra vizionálja a tudomására csak jóval később jutott végzetes jelenetet. Ezt kérdi szörnyen álmélkodva:

„Hát lehet az, hogy míg a vonat vágat, / amíg a rémes cél felé rohan, / s magával hurcol téged, kisfiam, / míg félelemtől dermed fiam vére, / jöhet álom az emberek szemére? / Nem sirtak kinn a felhők? / Hegy nem reszket? / Nem dőlnek le az utszéli kereszték? / Nem dőlnek össze szivtelen falak / a vád, a vád, a szörnyű súly alatt?”

Vigyázzatok, durva kézzel ne

Pontopiddan dán író, égbe-törő és pokolbabukó regények költője, szinte végtelen skálájú szómuzsikus, igazán zseniális ember, noha annakidején a korabeli irodalmi pletyka szerint „politikai okokból” kapta meg az irodalmi Nobel díjat, egyik huszoros glosszájában oly könyvekről beszél, amelyeknek az a főtulajdonságuk, hogy vérről íródtak. Ez a vér könyvek lapjain olyan fucsnán csodálatos, hogy nem akar megszabadulni. Az ilyen „különös nedvből” adagolt könyvek véreznek. Sokszor az ugynevezett tárgyilagos és csak esztétikai szempontok szerint ítélő bíráló (igazán nagyrabcsülsöm, de szívből nem szeretem őket) az ilyen könyveknek nem ad „jelles” osztályzatot, legfeljebb „elégességet”, mert a hagyományok szerint — az esztétikai szabályok legtöbbször olykor figyelemreméltó hagyományoknak figyelmen kívül hagyható üledéke csupán — kifogásolnivaló akad bennük. De ezek a talán rossz könyvek bizonyos tekintetben tultesznek legjobbaknak félmjelzett könyveken is: véreznek, néha csak szívárog, néha patakzik belőlük a forró piros vér, ez a szokatlanság pedig felejthetetlenül teszi őket.

Az olvasónak nem csak agyá-

zett az egyik ujvidéki tömeggyilkoshoz.

A levél így végződik: „A zsidók ugyan sok hühöt csaptak, de fiúk, jól csináltatok”.

Igen, a generális ur szerint: a „fiúk” — neki a tömeggyilkosok egyszerűen „fiúk”! — jól csinálták!

A generális urnak tehát tetszett a védtelen zsidók elpusztítása és a védtelen zsidók otmaradt holmijainak elrablása.

Most már értjük, hogy *Keresztes-Fischer* Lajos nem igyekezett hazatérni. Valószínűleg arra gondolt, hogy előkerülhet ez a levele. És esetleg előjöhetnek még másfajta levelek is.

Mindenesetre örülünk ennek a levélnek, amely demaskírozta a generális, akiről egyes körökben azt hangoztatták, hogy filozemita. Holott vele kapcsolatosan is az az igazság, ami az egész Horthy-rezsimmel kapcsolatosan, hogy néhány mammut-vagyoni zsidót szívesen keltére ölelt, de a többi a Duna fenekére kívánta.

Az ujvidéki levél felnyithatja azoknak a szemét is, akik eddig a tábornok urat számunkra érthetetlenül védelmezték!

*

EGY MÁSIK GENERÁLISRÓL is sokminden kiderült

nyuljatos e sorokhoz. Tul ér-zékenyek, véredényrendszerük falán át szótárog a vér.

És sirva kérdezi a költő, mert költő (Heine szerint csak „a bolond vár választ”) és mint megtaposott nagy magyarunk mondja, *Vajda János*: „szegyenkező siket a végtelen, / hogy miért részvéttlen a természet is?”

„Ez éjjel nem jött fel a hold az égbe / s felhők mögé bujtak a csillagok. / Nem akarták a borzalmakat látni, / elfordultak, akár az emberek, / kik „nem bírták” a borzalmakat látni, / hát elfordultak, áldott jó szívek!”

Es közben Auschwitzban a fojtó gáz elvégezte munkáját: egy zsidó fucskával kevesebb, egy hollig gyászoló apával több, de egy vérzőszavu költővel is több, aki ezt jajgatja:

„Ez éjszakán az emberek aludtak, / és nem volt senki... / Hiszen én is én is! / Etém mered a szörnyű, szörnyű vúd: / hivat és vártd, s nem védezt apád. / A fogolytábor éjszakája csendes. / Süri sorokban alvó emberek. / Mind hazavágyik. / En már soha többé / Nem akarom látni a négy falat, / hol éjsza-

Ujvidéken. Igaz, hogy erről a másik generálisról majdnem mindenki mindent tudott, csak éppen az elmúlt kor-szakban senkisé mert hangosan beszélni.

Szombathelyi Ferenc vezér- ezredesről, a Horthy-korszak vezérkari főnökéről van szó, aki — mint a *Világosság*-ban olvassuk — szó szerint ezeket mondotta ujvidéki kihallgatá-sa során:

— A razziákról azért nem értesítettük a polgári hatóságokat, hogy a zsidók ne szerezhessenek tudomást róluk és meg ne szökhessenek!

Szombathelyi Ferenc ezzel a mondatával már az élet előtt kiállította önmagáról a „tömeggyilkos” bizonyítványt.

*

PETSCHAUER ATTILA halálrakinzóját végre sikerült leleplezni és lefogatni.

Hogy eddig hol volt?

Nem Nyugaton. Nera falun. Nem lakásba rejtözve. Nem erdő mélyén bujdosva.

Petschauer Attila olimpiai bajnok és sok más munkaszolgálatos gyilkosa ugyan tanároskodott, mintha semmi sem történt volna.

Természetesen igazolták. Természetesen demokráciának találták. Természetesen rá-bízták egy csomó gyerek nevelését.

kákon álmodra vgyáztam, / hol játszottunk és megeszókollaltak. / Te nem vársz engem, soha, soha többé / és elvitted örökre ál-momat, / mikor téged, kis vértaru-flacskáim, / örökre elvitt, elvitt a Vonat. / Hejad lengirták. Tested megörülték. / A te tested! és kiszórták a földre / s majd tavasszal, az első napu-gárra / felszívja a kbüjő buza zöldje. / A véredből piros pi-pacs fog nőni. / a szemedből kéklő buzaavág, / melyen a könnyed — fényes harmat — reszket, / fölötté száll fehér pillangó lelked, / a hangod ticsök hangján fog zenélni, / lát — miandezt tudva — lehet to-vább élni!”

*

Lehet tovább élni? Ez a keserű kérdés vérzik egy vért hullító apai szívből! Azt vála-szolom, nem tekintélyt erőltető nagyképiséggel, hanem meleg testvéri, biztató meggyőződé-sel: nemcsak lehet, hanem kell is! Továbbélni és olyan vérző verseket alkotni, amilyen ez a Levél! Ez nehéz kötelesség, de — idővel meglátja majd — eny-hitő vigasz is, *Beregi Miklós*, a sorstól áldottan megútkozott apa.

És a tanár ur büntetlen maradt volna, sőt bizonyára rövidesen előlépett volna, ha véletlenül nem tér haza az áldozatok egyike, aki a sors különös kegyelméből kimá-szott bajtársai tömegsírjából.

... Most tehát a Véletlen segített. A Véletlen előkerítelte a gyilkost. De mégsem lehet egyszerűen a Véletlenre bízni, hogy egyes gyilkosok szabadlábban járhassanak, köztünk mozogjanak és — gyerekeket neveljenek!

A magyar demokráciának nagyobb gondtal kell kiváló-gatnia a fiatalok nevelését!

*

TENNISZ - MÉRKŐZÉS-SEL KEZDŐDÖTT és most vasárnap futball-meccsel folytatódott a spottanliszemizmus megnyitvánulásainak sorozata.

A multkorjában egy ten-niszmérkőzésen „zsidózással” fogadta a publikum egy része a zsidó bajnok sikeit. A mostani futballmeccsen a „zsidózáshoz” kövek és do-rongek is járultak.

Szinte úgy festett az egész, mintha nem is a levitézelt fasizmus utáni korszakban lennének, hanem az ébredők, vagy a közvetlen praefasiz-mus periódusában.

Nem lehet többé helye semmitéle elnézésnek! Rendet kell teremteni a spontálet fa-siszta szereplői között!

Ha egy meccsen a jövőben ilyesmi még egyszer előfordul, akkor félbe kell szakítani a mérkőzést! Ha pedig ez sem elég, akkor egy időre szüneteltetni kell a meccseket!

A sport nem arravaló, hogy sportszerűtlen támadóknak alkalmat adjon kövek hajítá-sára és embertársaik fejbeve-résére!

(SÓS)

Perzsaszőnyeg

VÉTEL — ELADÁS
Király-utca 14. 68 Rákóczi-út 42.

HÓ és sárcipót
szaküzletben
vásároljon, vagy
javitassa meg
rögijét

“RECORD”
gumiszaküzlet
VII., Király-u. 38.
Telefon: 423—327

Felavatták a Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezetének otthonát

Vasárnap délután ünnepélyes keretek között avatták fel a Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezetének új Otthonát. Az ün-nepségen *Stöckler Lajos* elnök vezetésével megjelentek a zsidó társadalmi és szellemi élet vezetői. Az ünnepi ülést dr. *Szemere Samu*, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a Zsehsz kura-tóriumának az elnöke nyitotta meg. Mély érteime van annak a ténynek — mondotta, — hogy Otthont avatunk. Csak aki maga is átélte az otthontalanság kes-serveit, az tudja igazán érté-kelni ezt az új Otthont. Reméli, hogy az igazi testvériségnek és a kölcsönös megértésnek lesz ez az Otthon a mintaképe.

Az Intéző Bizottság nevében *Grünwald Imre* mondott köszö-netet a kuratóriumnak azért a segítségért, amelyet a zsidó egyetemi hallgatóknak nyújtot-tak. Ezután dr. *Schweitzer Jó-zsef* rabbielőlt tartotta meg izzó zsidó érzésből áthatott avató be-szédét. Ezt az otthon! — mon-dotta — az intellektusnak és a szellem szabadságának tiszta és töretlen fénye sugározza be. Sokféle ifjú ember és sokféle gondolkodás találkozott itt, de egy pontban valamennyien egyek: a zsidó gondolat és a po-zitív zsidóság vállalásában. Ez az otthon az igaz emberiség és az igaz zsidóság szintézisének a hajléka lesz. Az avató beszéd el-hangzása után *Lázár Vera* a Diákotthon 120 lakójának nevé-ben mondott köszönetet a Jointnak azért a nagyvonalu tá-mogatásért, amellyel lehetővé tették az otthon felállítását azok részére, akik elvesztették szüleiket és testvéreiket. *Endrei Imre* a Zsehsz működéséről, *Martos István* a Zsehsz feladatairól és terveiről számoltak be. *Büchler Tamás* a haladó zsidó diákság állásfoglalását tolmácsolta.

Simor Dezső a Musz nevében üdvözölte a zsidó diákságot. Dr. *Szűcs Géza* a Joint nevében szó-lalt fel és kijelentette, hogy mi-ként az elmúlt hónapokban, úgy ezután is a legnagyobb mérték-ben fog a Joint anyagilag és er-kölcsileg egyaránt a zsidó diák-ság segítségére sietni. Dr. *Pásztor József* a Mazot nevében mon-dott rövid beszédet s a diákság hatalmas tápsviharra között je-lentette ki, hogy a Mazot vállalja az Erzsébet-köruli diákotthon fenntartásának költségeit. *Róza Ignác*, *Bacher Bodrog Pál* és más-sok szólaltak még fel a közönség köréből. A megjelent közönség ezután megtekintette a Joint támogatásával felállított új diák-otthont.

GERVAI

Repülőköffer,

„Federleicht” BÖRÖND,
ruhazsák olcsón

TOLNAI-nál

Szabadságúter tizenhét. (Tüzadpalota)

Vasárnap 707 meggyilkolt munkaszolgálatost temettek közös sirba a rákoskereszturi zsidó temetőben

Vasárnap, október 27-én, a kora reggeli óráktól kezdve a kétpercenként induló három pótkocsis villamosok zsufolásig megtele érkeztek a rákoskereszturi zsidó temető elé. Az októberi délelőtt hideg és fagyos volt, mint azoknak a lelke, akik a nagy temetésre érkeztek. Apák, anyák, gyermekek és testvérek, bajtársak és jóbarátok végeláthatatlan tömege hőmplygött a temetőnek a mártirparcellákhoz vezető útján. Jöttek, hogy utolsó istenhözszókat mondjanak azoknak, akiket az örület vadul lobogó lángja előbb rabszolgáskorba döntött, majd gyilkos bestialitással megfosztott életüktől. Jöttek, hogy elbucsuzzanak azoktól, akik dolgos napjaik örömet, rövid földi életük értelmét jelentették.

A Munkaszolgálatosok Országos Szervezete bajtársi kegyelele hazahozta a Sopronbámfalván és Balfon legyilkolt 707 munkaszolgálatos földi maradványait. Ott fektették azokban a gyászlepellet letakart koporsókban, melyeket a rákoskereszturi zsidó temető mártirparcellájának 25 méter hosszú sírgödre előtt helyeztek el.

A kegyetlen sorssal és a halállal megbékélve fektették ezekben a koporsókban 707 munkaszolgálatos. Voltak közöttük az életnek szürke, névtelen robotosai, de olyanok is, akik az emberi szellem, kultúra és haldás éllarcosai voltak.

A gyászszertartáson megjelentek sorában ott láttuk a kormány, a főváros és a pártok képviselőit. A rendőrség képviselőiben megjelent dr. Münnich Ferenc rendőrtábornagy és dr. Benjámin Olivér rendőrzvezérőrnagy, a honvédelmi minisztérium küldöttsége Gáti Zoltán ezredessel az élén, Budapest helyőrsége 10 tagú küldöttséggel vett részt a temetésen. A Munkaszolgálatosok Országos Szervezetét Nagybácsi Nagy Vilmos vezérőrnagy vezette, a Szász-Dezsdő elnök és Kádár László alelnök, a Pesti Izr. Hitközséget és a Magyar Izraeliták Orsz. Irodáját Domonkos Miksa ügyvezető, a Pesti Chebra Kadását Steiner Marcell elnök, Schwartz Sándor előjáró és Trebitsch Márkus főtitkár képviselték. Megjelentek az O. Zs. S. B. és Degob, valamint a Zsidó Világkongresszus képviselői is és eljöttek a Weisz Manfred-gyár dolgozói, az Elzett Vasasok és a Szociáldemokrata Párt VIII. kerületi csoportjának Barátság Dalköre. Ott voltak a Gestapo Fogházviseltek Köre, a Partizán

Szövetség, a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége, a Gyosz, a Tébe, a Hitelbank, a Kócsz, a Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezete, az Orvosi és Mérnöki Kamara kiküldöttjei. A sir körül katonai és rendőri disszázad állott sorfala.

A temetési szertartás Abrahamson Mámó megható gyászénekével kezdődött, majd

dr. KATONA JÓZSEF
pesti rabbi

mondotta el gyászbeszédét:

— A kegyelet aureulájában soha ki nem alvó mártírlángot gyújtunk tinéktek, drága testvéreink, kik hazatértetek s elpihentek végső nyugovóra — mondtátok. — Az élet rózsái viritották a ti arcotokon s a boldogság fénye sugárzott szemetekben, míg el nem jött a nagy gyűlöletorkán, mely elsodort titeket. Most földszinü arccal jöttetek haza, nem vándorok s most sem gyűlöltök. Az örök nyugalom csendje honol e száz meg száz koporsó felett s a mártírok szavával mondjátok azoknak, akiket szerettetek s akik a siri ágyások szőlén is szeretnek titeket: ne sirjatok, ne könnyözzetek, mi is megszenvedtük azt, amit ti szenvedtetek, a mi csontjainkat is összezúzta az emberi kegyetlenség, harag és bosszu szelleme, a mi velőinket is összemorzsolta az elvakult embertelenség. Nekünk is fájt, ami nektek fáj, de a mi sorsunk megváltást hozott tinéktek. A mártírság, mely oszlályrészünk lett, legyen a ti számotokra a béke, nyugalom, szeretet és megértés jövőjének záloga.

— A gyűlölet jöjjön ide e koporsókhoz és nemuljon el. A multba néző mohó hatalomvágy

álljon ide és hallgasson el. A szeretetlenségnek s ellenérzésnek kapzsi szelleme, amely még mindig nem akar megalkudni, álljon ide és szűnjön meg. Jöjjenek ide mindazok s álljanak e koporsók elé, akik nem ismernek Istent, nem tisztelnek törvényt és nem becsülnék embert. Jöjjenek ide és omoljanak földre bűnbánattal, töredelemmel, megtérő alázattal, mind, mind a bűnösök jöjjenek e koporsók elé bűnbocsánatért.

Ezután

DOMONKOS MIKSA
ügyvezető

a Pesti Izraelita Hitközség, valamint az Országos Iroda és a Szentegylet nevében bucsuzott a mártiroktól.

— Hát mégis visszajöttetek, csendes koporsók hallgatag lakói!

— Ouhagyva Bánfalvát, Balfot, a nagy halálmars után hazaérkezett e néma diszmenet. Itthon vagytok, ahol üresen maradt szíveinkben a Ti helyetek. Ahol nem vagytok többé üldözöttek, nem szegyenfolt rajtatok a színes karszalag sem s nem zárunk Benneteket tüskedrőtsvény mögé a gyilkosok.

— Visszatértetek s kerestek a szülőket, széjjelnéztek a hitvesek után — s nem találjátok a gyermekeket. Csak a megmaradt testvérek ölelő karja vár és fájdalomtól porig sújtva fogadja hazaérkező mártírjalt Izrael egész gyülekezete.

— Köszöntelek Benneteket, Testvérek a Pesti Izraelita Hitközség előljáróságá és minden tagja nevében. Itt állok a Magyar Izraeliták Országos Irodája és valamennyi hitközségünk megbízásából. Szeretettel fogad Benneteket a Pesti Chebra Ka-

dáa szentegylet kegyellelvő gondossága ebben a sírkertben, hol örök álmutat alusszák a mi elődeink.

— Ti jól tudjátok, mert a megdicsőültek mindent ballaának, ami e földön történik, hogy amikor e néma koporsók most elhaladtak az állomások mellett, szellemalakoktól népeassé lettek az elhagyott falusi templomok és lerombolt imaházak helyén is megjelent az egykori Gyülekezet. Ti láttátok, mint álltak egykori szöszékek elé mártirpapok s hallottátok, mint áldottak Benneteket. Hallottátok a hangtalan zsolnárokat és láttátok, hogy a Ti emléketekre mindenütt felállt Izrael gyülekezete. Az élők mellé odaálltak a megholtak és hangtalan kórusban együtt mormolták a gyászolók imáját: *Jiszgadál*...

— És most hazajöttetek.

— Itt állnak e ravatalnál a megmaradt testvérek, barátok, bajtársak és jó emberek. S mi áldjuk a Ti emléketeket. Beírjuk ragyogó neveketek Izrael mártírjainak aranykönyvébe és imádkozunk éretteket. Mert az Ur népe vagyunk, akik a Könyvek Könyvéből vesszük és hirdettjük az ígét. Fejünkkel alázattal meghajtva, meg kell nyugodnunk az Ő akaratában.

— S ahogyan az elnémult imaházakból hallottátok Testvérek, örökkön-örökké megemlékeznek rólatok az élők is. Kérünk Benneteket, hogy amikor mindig újra elmondjuk utánatok a gyászolók imáját, Ti ott az Örökkévaló Isten számolya előtt mondjátok el érettünk — egész Izrael népéért —: *Jiszgadál*...

— S most: békesség Veletek!

KÁDÁR LÁSZLÓ

a Munkaszolgálatosok Országos Szervezete alelnöke,

a bajtársak utolsó üdvözlését tolmácsolta.

— Az eskü szent — mondtátok. — A Munkaszolgálatosok Országos Szervezete ilyen szent esküt és fogadalmat teljesít, amikor a Sopronbámfalván és Balfon elhunyt mártírhőseinknek koporsói előtt felsorakozik és bajtársainkkal szembeni kegyeletes kötelezettségének eleget tesz. A *Donná, Ukrajnában, a Kárpátokban, a sopron-*

ŐSZI ESTÉKEN

KELLEMEK SZÓRÁKOZÁST NYUJT

Dr. LANGER NORBERT
ÖTNYELVŰ KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA

ANDRÁSSY-UT 58

CSAK PÁR FILLÉRBE KERÜL NAPONTA!

MINDEN UJDONSÁGOT ELOLVASHAT!

BEIRATKOZÁS BÁRMIKOR!

környéki veszélyhelyeken, a német halállágerekben fogadalmat tettünk Nektek mártírjaink, mi akik Isten kegyelméből visszatértünk, hogy a korbács, a kínzás, a szenvedés orgájának közös emlékeit soha nem felejtjük el és nem feledkezünk el bajtársi fogadalmunkról sem. Nem felejtünk és amikor itt megjelentünk hősi sírolok előtt, ismét fogadalmat teszünk, hogy azt a bajtársi szellemet, melyet ti hősök képviseltetek és amelyet mártíromságokkal avattatok örök emlékvé, szolgálmi fogjuk továbbra is és özvegyeitek, árváitok, szüleitek és hozzátartozóitok, a mi legszűkebb családjaink, testvéreink, gyámjelöltjaink maradnak. A Ti hősi halálátok ad nekünk erőt ahhoz a küzdelemhez, amelyet folytatnunk kell, hogy a fasizmus gazdasági soha vissza ne térjenek és a Ti özvegyeiteket, árváitokat soha többé piszkos kézzel ne érinthesse, csunya szóval ne illethesse.

Végül dr. Morgernstern Benő rabbi százados mondott imát a mártírokért.

Azután a sírba eresztették a 707 munkaszolgálatos tetemét. A hozzátartozók utolsó könyves pillantást vetettek az elhunyt koporsó után. S hullt a göröngy, mely dombbá növekedve eltakarta a világ szeme elől a mártírok tetemeit. De csak az tűnt el, ami belőlük földi volt. Fájdalmas emlékkük örökké él szeretteik lelkében.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

KI TUD FELESÉGEMRŐL,

Datner Andornéról

szül. 1903-ban és LEÁNYOMRŐL,

Datner Ibolyka

szül. 1926.

Datner Éva

szül. 1929-ben. 1944 júliusban Nagyváradról deportáltak őket Auschwitzba, Ibolya hír szerint jobboldalra került, munkás légerbe. Aki bármil tud róluk, értesítse agyadó édesapját, DATNER Andor, Debrecen, Széchenyi-utca 25.

Hazalért munkaszolgálatosok
KERESEM FÉRJEMET,

Grünwald Hermant,

békésahai születésű, debreceni lakost, ki 1943 szeptemberben ment el Kassáról a 1034. száradóval. Előzőleg Erdélyben volt. Aki tud róla, legyen olyan jó, értesítse agyadó feleségét, Grünwald Hermant, Debrecen, Plac-utca 78.

KERESEM

Feldmann Géza pincért

szül. 1905. Erdmihályfalva. 1945. áprilisban Mauthausenben bészétek vele, állítólag Oroszországból üzent 1946 májusban. Értesítést kér agyadó nővére: Tóth Józsefné, Bpest, VIII., Bérkocsis-utca 26. földszint 3.

Nagyérdekességi bejelentések a Mazot VI. kerületi tagozatának ülésén

A Mazot VI. kerületi tagozata egyike az egyesület legjobban megszervezett csoportjainak. Tagjai élénk érdeklődéssel viseltek minden zsidó ügy iránt és gyűléseiken mindig zsufolóság megtöltik az egyesület Andrassy-uti helyiségét. Így az október 28-iki taggyűlésen is, melynek tárgysorozatán aktuális kérdések szerepeltek, szűknek bizonyult a klubhelyiség. Az ülés egyik előadójául a tagozat vezetősége Takács Ferencet, a VI. kerületi előjáróság vezetőjét kérte fel, aki meg is jelent a gyűlésen, teljes rekedtsége miatt azonban előadását nem tudta megtartani.

Szalai József elnöki megnyitójában Takács Ferenc előjárót köszöntötte, majd nyomatékosan felhívta a csoport tagjainak figyelmét a gazdasági rendőrség harcára, melyet a forint védelmében vív. Ezután az oroszországi hadifogoly munka, szolgálatosok sorsára vonatkozó értesüléseit ismertette. Ezek szerint mindegy huszonöt ezerre tehető a zsidó hadifogolyok száma, akik közül azok, akik az európai Oroszország területén lévő táborokban vannak, levelezhetnek hozzátartozóikkal. Megnyugtatta az agyadó szülőket, hogy a munkaszolgálatosok a békéltetés után valamennyien hazajönnek.

Gellért Lajos, a Magyar Színház tagja Kiss József verséből szavalt, Róbert Mária pedig Szabolcsi Lajos „A mainzi rabbi” című legendáját mondta el.

Ezután került sor Domonkos Miksa előadására, aki előjáróban a hivatalos és a baráti közvélemény közötti különbségről beszélt. A gazdasági raziákról szólva kijelentette, hogy a zsidóság kötelessége mindaddig a demokráciával haladva, a törvényes rendelkezéseket betartani. Szalai Józsefnek a hadifogoly munkaszolgálatosokról szerzett magánértesüléseit hivatalos helyről érkezett magyarázatokkal kiegészítve elmondta, hogy mivel a hadifogolyok egy részét 1-2 évre szóló munkaszervezéssel kiadták gazdálkodóknak, gyároknak, meg kell venni ezeknek a szerveződéseknek a tellettét. A magyar zsidóság hivatalos szervezetei azt az értesülést kapták, hogy azok a munkaszolgálatosok, akiknek munkaszervezése lejárt sok esetben azért nem tudnak hazajönni, mert elforrott a pénzük. Intézkedés történt külföldi zsidó szervezetekkel karöltve, hogy pénzhez juttassák ezeket az embereket. A közéleti aktuális kérdéseket elnyújtó hangnemekhez hasonlított, melyeket unos-untalan játszanak. Beszélt a rehabilitációs törvényről, melynek kihirdetése rövidesen megtörténik. Az ennek rendelkezése folytán létesített alaphoz anyagi kártérítést

kell kapnia minden rászoruló zsidónak, hogy egzisztenciát alaphasson. Kényes kérdés a kivándorolni szándékozók kérdése is. Jogos követelés az, hogy az érdekeltek a polgári jólét feltételeivel hagyassák el az országot. Kijelentette, hogy a zsidóság hivatalos vezetői felé megalkuvás nélkül képviselik minden hittestvér érdekét. Ezek nem propagandaszólamok, propagandára nincs szükség, mert már a zsidóságon belül is belátták az összefogás szükségességét. Megemlítette, hogy pár napon belül a közgyűlés elé kerül a Pesti Izr. Hitközösség új választójogi tervezete, melynek alapján hatvan ezer férfi- és nővélasztó kijelölhető azokat, akiket vezetőül kíván.

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete

V. kerületi tagozatának október 22-i gyűlésén a zsidóság aktuális problémáit vitatták meg szépszámu közönség jelenlétében a Fürst Sándor-utcai kulturházban.

Dr. Végházi István megnyitójában annak a reményének adott kifejezést, hogy az új esztendő nyugodalmasabb lesz az elmultnál.

Róbert Mária, a Magyar Színház tagja mondtotta el ezután Kiss Arnold „Zsidó kürtösök” c. novelláját.

Dr. Pásztor József aktuális beszámolójában a most két éve történt borzalmakról emlékezett meg. Nem szabad ezekről megfeledkezni — mondotta — a veszély nem mult el. Az emberek nem változnak meg egyik napról a másikra. Küzdeni kell egy szebb jövőért és hinni abban, hogy a zsidóságra nemes hivatás vár. Meg kell teremteni az egységet a magunk és gyermekeink jövője érdekében. Ez a célja a Mazotnak, mely születésüktől kezdve gondtalan életet óhajtott biztosítani a zsidó gyermekeknek. Segíteni akar a hittestvéreknek, de nem alamizsnával, hanem munkához juttatás útján. Magasztos feladat vár a zsidó asszonyokra is, akik nélkül elvész a zsidóság. Mind ezek a célok azonban csak a belső béke megteremtése után valósíthatók meg. Reméli, hogy rövid időn belül létre jön a béke, s akkor megindulhat a nagy alkotó munka.

A felszólalások sorát Erdős Miklós, a Hapoel Sportegyesület egyik vezetője nyitotta meg, aki beszédében az összefogás fontosságát hangoztatta.

Dr. Róth Jenő a törvények és rendeletek szigorú betartására hívta fel a körzet tagjainak figyelmét. Elismeréssel adózott a hitközösség jelenlegi vezetőinek nagyszerű munkájáról. Felajánlotta az V. kerületben most megalakult Szociális Bi-

Sall György szerint az elmult évek bizalmi válsága után a zsidóság törhetetlen bizalommal viseltetik a magyar zsidóság mai vezetősége iránt. A Mazot-ra azért van szükség, hogy a maradék magyar zsidóság egységesen követelhesse a félelemmentes életet.

Dr. Pásztor József, a demokrácia megnyitvánulásának tartja, hogy a kerület vezetője megjelent ezen a gyűlésen. Köszönetét fejezte ki ezért Takács Ferenc előjárónak. Megállapította, hogy a VI. kerület dolgozó zsidósága mindig iparkodott köteleességét teljesíteni. Ezt teite a felszabadulás után is, mikor minden igyekezetével az újjáépítés szolgálatába állott. Ova iniett mindenkit, hogy a forint stabilitását támadjja. Mindenki, aki nem szolgálja a pártok célkitűzéseit, a reakciót és ezzel együtt az antiszemizmust erősíti.

zottság közreműködését a Mazot munkájában. Bejelentette, hogy a hittestvérek áldozatkészségéből olvasótermet létesítenek a Csáky-utcaiban. Kérte az egyesület vezetőit, hogy programjukat mielőbb valósítsák meg.

Eichbaum Mórnc, az V. kerületi nőegylet elnöknője megköszönte dr. Pásztor József, a nőkre vonatkozó szavait.

Kramer József a névtelen zsidó polgárok nevében szólalt fel, míg Adorján József a felszólalásokban érintett egyes kérdésekre reflektált.

Kik lesznek a Cionista Kongresszus résztvevői

A Magyar Cionista Szövetség Választási Főbizottsága hivatalosan közli, hogy az Uj Élet 1946 október 17-i, 42. számában megjelent közleménnyel szememben, a XXII. Cionista Kongresszuson résztvevő 14 cionista delegátusok, az egyes cionista pártok közül a következőképpen oszlanak meg:

Általános Cionista Blokk	
(Klail)	3
Hasomér Hacair	2
Mapai	2
Mizrachi	4
Tnuva 1, Achdut Haavoda	1
Salamon Mihály a M. C.	1
Sz. elnöke	1

Tisztelettel:

Választási Főbizottság

Triton- mustár

világhírű

Gyártja:

TIVOLI KONZERVGYÁR KFT.
Budapest, XIV., Ika-utca 34.
Telefon: 121-153.

HOGY TÖRTÉNT?

XLII.

A július 6-iki fővárosi deportálás előkészítése, majd elmaradása

A negyedszázados Horthy-kormányzat egyik jellemzője, hogy döntő elhatározásai általában lassan érlelődtek, gyors visszacsapásokra többnyire csak akkor került sor, amikor valami a rezsim létét gyökerében fenyegette. Ilyen eset volt IV. Károly visszatérési kísérleténél, Gombos kinevezésénél, amikor a legexponáltabb restauráció-ellenes politikust akarták az éltre állítani abban a pillanatban, amikor a szomszédos Ausztriában a hatalom mindinkább a restauráció irányában kezdett eltolódni. Ez ismétlődött meg Horthy István kormányzóhelyettesé váló választásánál, amikor az öregedő, nem örökletes uralkodók mindig ismétlődő gondját az utódlás kérdését akarták megoldani. S ilyen döntő elhatározások elé állították Horthy kormányzatát a zsidó deportálások is. A történelem ismerete és még inkább a hatalomnak negyed évszázados gyakorlata elég tapasztalatot nyújtott a kormányzó környezetének ahhoz, hogy felismerjék, hogy a magyar zsidóság kiirtása olyan égbetűtött nemzetközi büncselekmény, amely a háború elvesztése esetén — s ezzel már akkor tisztában voltak — nemcsak bukásukat fogja eredményezni, de az Atlanti Charta szellemében azért felébrek is lesznek. Van bizonyos párhuzam a nyugati partraszállás sikere, az oroszoknak a Kárpátokhoz való közeledése — s a deportálások megakadályozása végett a kormányzótól és környezetétől kiinduló akció közt. De mindez valószínűleg nem lett volna elegendő gyors, radikális elhatározás, ha különböző egyéb tényezők mellett nem lépett volna fel újabb, amelyekről jeltételezték, hogy Horthy kormányzatát megbuktatással fenyegeti. Ez volt a Baky puccstól való féltelm.

Horthy és kormányzata joggal tarthatott attól a mindenre elszánt 5000 csendőrtől, akiket Baky parancsnoksága alatt Budapesten összpontosítottak. Ezek a magyar SS-ek már végigszeltek voltak ittasak. Végigcsinálták az egész magyar vidéki zsidóság deportálását és nem volt olyan szörnyűség, embertelenség, vagy brutáltság, amiben részt nem vettek volna, megtennük, hogy egy zsidó élete kevesebbet jelent egy kutyánál és látták, hogy az elhurcolt zsidók vagyongát a csendőrek miként hordja szét. Ezek előtt most már csak egy cél lehetett: „hőstetteik” beteljeszése, a budapesti zsidók elhurcolása, amely nemcsak számban, de zsákmányban is a legnagyobb sikert jelentette volna.

De hogyan lehetett volna elképzelni, hogy több ezer budapesti csillagos házát kibírták anélkül, hogy az atrocitások keresztényekre is ki ne terjedjenek? S ki biztosíthatta a kormányzatot, hogy a „deportáló hadsereg” sikerei zenitjén megállt a zsidóknál és a zsidó vagyonnál, s nem kísérelte meg, hogy együttműködve a nyilasokkal és megszálló német csapatokkal, kezébe veszi a hatalmat, ledöntve trónjáról a te. kintélyében ugy is meglépezett államfőt? Ime adva van a budapesti deportálások megakadályozásának belső, valódi indoka, amit az ismeretlen tényezők bizonyítanak is.

Endre a pesti vármegyeházán „értekezletet” tartott, amit minden deportálási akció előtt, megtettek. Az „értekezleten” Endre elnököt és ott elhatározták, hogy július 2-án sor kerül a pesti környéki zsidók deportálására, 6-án pedig megkezdik a budapesti zsidó házak elhurcolását. Endre László — Ferenczy László vallomása szerint — közölte, hogy Endrével és Faraghó altábornaggyal a csendőrség főfelügyelőjével, abban állapodtak meg, hogy a főváros környékén és magán Budapesten a zsidóellenes akciókat a csendőrség teljes támogatásával fogják végrehajtani. A „haditervet” is kidolgozták, ami a következő volt: abból a célból, hogy a csendőrségi karhatalomnak Budapestre irányuló, nagyszámban való felrendelése feltűnjét és gyanút ne keltsen, július 2-án csendőrségi zászlóavatást ünnepélyt fognak Budapesten tartani, amelyen a galántai csendőr karhatalmi zászlóalj zászlót fog kapni. Zászlóanya a kormányzó felesége lett volna. Az ünnepélyt követő három napra, tehát július 3., 4. és 5-ére „kimenő” engedélyeztek volna a legénységnek. A kimenő valóságos célja azonban az volt, hogy a csendőrség a helyszínen megsejtelje a csillagos házakat és megfelelő tájékozódást szerezzen, hogy a bentlakó zsidók elmenekülését miként akadályozzák meg. Ezt követte volna 6-án a budapesti deportálás megindítása. Ez volt a pokoli terv, amelynek végrehajtását a leggondosabban előkészítették. A csendőrzászlóalj megérkeztek. Karhatalmi parancsnoknak a fővároskörnyéki akcióhoz Tölgyessy Győző, míg a budapestihez Paksy-Kiss Tibor csendőrezredest jelölték ki, mindkettő „elgazdász” céljából Faragó altábornaggyal jelelték. A fővároskörnyéki akcióhoz a karhatalmat a galántai zászlóalj, a budapesti akcióhoz pedig egy a galántai

zászlóalj, mint a nagyváradi tanzászlóalj adta volna. Ugy látszik, hogy a nagyváradi gettó szörnyűségei és válogatott brutálisai különös megbízhatóságot adtak a váradinak. (Nagyváradi volt az a város, ahol a magyarság és a zsidóság közötti kapcsolat a legmélyebb és legszorosabb volt, tehát ott kellett a legkíméletlenebbül lépni akkor, amíg az a kapcsolat véres megszakítására, a zsidóság kiirtására került sor.) A budapesti deportálás tervezetét teljes részletében Péterffy Jenő ezredes dolgozta ki, Paksy-Kiss Tibor ezredessel, Péterffynek „nagyváradi tapasztalatát” alapján.

Baky puccsterve

A budapestkörnyéki zsidóságot elhurcolták, de a fővárosi deportálás elmaradt. Az elmaradásnak számos előzményét és okát fentiekben láttuk. A közvetlen megakadályozás Horthy beavatkozásának volt az eredménye. Horthynek tudniillik feltűnően gyanús volt a csendőrség összpontosítása és olyan jelentések érkeztek hozzá, hogy Baky puccsot tervez ellene és a karhatalmi osztagoknak Budapestre való felrendelése tulajdonképpen azt a célt szolgálja, hogy a puccsot fegyveresen támogatják. Ezért a kormányzó környezete már a július 2-ára, a Hősök-terésre tervezett zászlóavatási ünnepély megtartását is ellenezte, „a légiveszélyre” való tekintettel. Utolsó pillanatban le is fújták. A tervezett puccs konkrét híre, július 5-én, egy szerdai napon került el Horthyhoz. Eredménye az lett, hogy Horthy még d. u. kihallgatásra rendelte magához Faraghó altábornaggyal, továbbá a két karhatalmi zászlóalj tisztikarát. Beszédet intézett hozzájuk és megparancsolta, hogy hogyan vonuljanak be állomásheiyükre.

A gyanu azonban tovább élhetett a kormányzó környezetében. Vajjon el fog-e vonulni a vérre és zsákmányra éhes banda? Hátha megkísérlik a puccsot és a kormányzót felfüggesztik? Ezért július 5-ről 6-ra virradó éjjel és másnap olyan határozott lépések történtek, amely a magyar szuverenitás újjáébredésének jelei voltak és amelyekre példa március 19. óta nem volt.

Július 5-ről 6-ra virradó éjjel újraindították a Tölgyessy Győző és Paksy-Kiss Tibor ezredesek, a budapesti zsidóság kiszemelt hóhérai, a Rákóczi-utl Pannónia-szállóházban voltak megállva. Véletlenül néhány lépésnyire voltak a budapesti zsidó élet központjától és a zsidótanács siputcai székházától.)

Ejjel két óra tájban a kormányzóságnak egyik személygépkocsija állt meg a Pannónia-szálló előtt. Magasságra lökték széllel ki beülték és Tölgyessyt felvitte a Várba. III. László altábornaggyal, a testőrség parancsnokánál kellett jelentkeznie, aki nevére szóló rendeletet adott át, amelyben az altábornagy közölte Tölgyessyvel, hogy a kormányzó parancsára Budapesten az egységes karhatalmi parancsnokságot — László — vette át. Majnál 4 óra felé ugyanilyen körülmények között a kormányzóság altábornagy Paksy-Kiss Tibort vitte fel a Várba. A személygépkocsit mindkét esetben géppisztollyal felszerelt motoros kocsi kísérte a Várba Paksy-Kiss Tibor ugyancsak személyre szóló rendeletet kapott László testőrtábornaggyal. Éjjel 3 óra körül — Ferenczy előadása szerint — Bakay Szilárd hadtestparancsnok (ugyanaz, akit néhány nappal október 15. előtt a Gestapo cselével elfogott és akinek döntő szerepe lett volna a fegyverszüneti proklamációt követő időben) telefonon kereste a csendőrlaktanyát és ott aziránt érdeklődött, hogy hol van Faraghó altábornagy? Az ügyeletes kijelentette, hogy nincs bent. Erre Bakay altábornagy a tisztet kérte. A napos kijelentette, hogy azok sincsenek bent. Ezután felhívta a csendőrfelügyelőt és ugyanilyen körülmények között érdeklődött Faraghó altábornagy, majd a tisztet után. Szintén kijelentették, hogy nincsenek ott. Ekkor felhívta Faraghó altábornagy lakását. Végre megtalálta. Faraghó jelentkezett. Ferenczy vallomása szerint Bakay aziránt érdeklődött, hogy mit csinál? Faraghó azt válaszolta: „aludnék, ha fel nem zörgöttél volna”. Ekkor Bakay jó éjszaka kivánt és minden további nélkül letette a foglót. Aznap éjjel a Baky-féle puccshírek hallatára — a honvédségnek együttartást rendeltek el és másnap Budapest a honvédség által támpontszerűen meg volt szállva.

Közben a csendőrtisztek egy részét kicserélték és a csendőr-

Telefoni megrendelés: 137—330

ség egy része — ismételtén csak egy része — amelyiket Lázár és Bakay megbizhatatlannak vélt, elhagyta Budapestet.

A deportálás elmaradására egyenesen senki sem kapott parancsot, az tényleg annak következtében maradt el, mert nem volt csendőrség, amely azt végrehajtotta volna. Amikor, a népbírószak elnöke megkérdezte Ferenczy Lászlót, hogy a deportálást a németek megcsinálhatták volna-e, a válasz így hangzott: „A németek nem tudták megcsinálni, mert 6-án került volna sor a végrehajtásra”.

(Folytatás: A budapesti zsidóság helyzete a július 6-i elmaradt deportálás után.)

MUNKÁCSI ERNŐ

(Folytatjuk.)

Felhívás

Felhívjuk mindazon hitteltevőinket, akiknek hozzátartozói 1944 november havától az Obudai Izr. Hitközség területén laktak és a deportációban, gettóban, munkaszolgálatban meghaltak, vagy eltűntek, írásban közölt személyi adatokat tartalmazó bejelentésüket hitközségünkhez eljuttatni sziveskedjenek, hogy 1946 nov. 10-én, az elbűrcsálás napján tartandó gyászünnepélyen róluk méltóképpen megemlékezhesünk és a felállítandó emlékműn nevüket megörökíthessük.

Obudai Izr. Hitközség,
III., Zichy-u. 9.

Viszaadták Romániában a zsidók elkobzott állampolgárságait

A román belügyminisztériumból rendelet érkezett Arad városához, amelynek értelmében azokat a zsidóvallású állampolgárokat, akiket az 1938-ban elrendelt ugynevezett „revizió” során törölték az állampolgári névjegyzékből, teljesjogi állampolgároknak kell tekinteni — írja az Aradon megjelenő Jövő. A rendelet értelmében a „revizió” során törölt zsidóvallású állampolgárokat ismét felveszik az állampolgári jegyzékre.

Benkő Bank RT

Bpest, VI., Andrássy-ut 56.

ajánlja

szerecsesorsjegyeit

Mellékkeresethez segítjük azt, akinek összekötései vannak és aki sorsjegyeit tud eladni. Tessék jelentkezni Régi vezetőség.

Székely Emil ékszerész
Rákóczi-ut 26

brilláns, ékszer, aranyat, ezüstöt
árai legdrágábban vesz.

Balassa József

(1864—1945)

Irta: Rubinyi Mózes

1945 február 26-án örök álmra hunyta le szemét Budán, a Bercsényi-utcában, Balassa József, a nagy magyar tanár, nyelvtudós és világszerte ismert emberbarát. Már a felszabadulás után voltunk... Elindult az öregúr a Krisztinavárosból, egy időtől, ahol az üldözöttség idején meghúzódott, hogy átkerüljön Pestre családjához, fiaihoz, imádott kis unokájához. De a Dunán átkelni nem tudott. Egy rokonához került a Bercsényi-utcába, ott halt meg, a Szent Imre herceg-utján temették el ideiglenesen s most vasárnap, október 27-én temették rég elhunyt hitvese mellé, végleges nyugalóhelyére, Pesten, a rákoskeresztúri temetőben.

Vele Simonyi Zsigmond nyelvészeti iskolájának legkiválóbb tagja hagyott itt bennünket. Az új magyar történelmi-pozitívista iskola galamblelkű vezérének, Simonyi Zsigmondnak, aki már negyedszázada színterén fasiszta irányú üldözés áldozata lett, ő volt a legjobb és legművészebb tanítványa, de több volt mint epigon. Elindulva a Mestertől kijelölt uton, ő alapította meg a magyar fonetikát s a magyar dialektológiát, ő kezdte újabb tudományos irodalmunkban az általános nyelvtudomány nagy eseményeinek rendszeres ismertetését. Kiváló tankönyvíró is volt. Harmincéves középiskolai tanári pályájának emlékei kitűnő nyelvtanai, amelyek ma sem avultak el, bár az üzletes jobboldaliság régen kiszorította őket. Nagyon művelt, sok nyelven beszélő és író tudós volt, elméje nem csillogott a színes álmvilág ríktől színeiben, mert bölcs mérsékeltű, tárgyilagos lélek volt, némelyek hívőnek is látták. De nem volt hívős, hanem lényegében áldott jó ember volt, ám jósága nem az alkalmoszerű jótkönyvkodás alamizsnái, hanem az egész világot átfogó emberszereteten érvényesült. Tudományos munkái is ismertek voltak világszerte, de még ismeretlebbé lett európai és amerikai utazásai által, amelyeken az emberi jóság, emberi boldogulás, a béke ügyeiben dolgozott.

Koporsója mellett egy kitűnő társunk általában hangsúlyozta, hogy judós testüle-

teink, egyetemcink nem fogadták be Balassa Józsefet, őt, aki pedig munkássága által arra régen rászolgált. De ez Balassa kedvét nem sebezte. Kora ifjúságától mindvégig szorgalmas munkában telt élete. Nem gyűlölt és nem rekrimált. Hallgatót és épített. Simonyi Zsigmond halála után, ő lett a vezetője annak a kis tudós csoportnak, amely az utolsó évtizedek gonosz célzatai ellenére, a borsón is szepet álmódott. Élete utolsó éveiben, amint ezt Kiss József pályáján is boldogan megfigyelhettük, egy új, egy ifjui termékenység szállta meg. A nyolcadik évtized termése volt Szótára, általános nyelvtudományi összefoglalása, valamint utolsó műve, amely a magyar nyelv rendszerének eddig legjobb összefoglaló jellemzése. Ezek a magyar nyelvtudomány alapvető, el nem muló értékű alkotásai.

Tanár volt, előbb középiskolai diákok, majd az egész nemzet, sőt az egész emberiség egyik legjobb professzora. Hűséges lélek, se teste, se lelke nem volt daliás és harsogó, de nemes kis alakjáról a tökéletesen hűség szóbrát lehetne megmunkálni. Minden poklokon keresztül hűséges volt a humánus eszmeköréhez és szervezetéhez, hűséges felekezetéhez, halkan és pártlosz nélkül, de keményen és megváltozhatatlanul, mert jellemével nem férhetett meg elhagyni azokat, akiket a sors már-már teljesen elhagytni látszott. Hosszu életet élt, mégis mártír volt, mert ártatlanul szenvedett, bűnök nélkül és életét is ideáljaitért vesztette el. Példája világtani fog messze idők emberi botorkálói számára és könyvei katedra nélkül is soká fogják tanítani az embereket, kiket nálánál senki jobban nem szeretett.

*

Dr. Balassa József életének utolsó éveiben ismételtén kifejezte abbéli óhaját, hogy halála esetén temessék régebben elhunyt feleségének a rákoskeresztúri zsidó temetőben levő sírjába. Ezt a végakarátát teljesítették hozzátartozói és barátai, amikor a felszabadulás első napjaiban, 81 éves korában Budán elhunyt s kényszerből ott eltemették Balassa József holttestét exhumálták s a rákoskeresztúri izraelita temetőbe szállították,

ahol vasárnap délelőtt ünnepélyes gyászszertartással temették el.

A végteszlességen igen nagy számban jelentek meg Balassa József tisztelői és benső baráti körének tagjai, akik mély meghatottsággal álltak körül az elhunyt kiváló férfiú ravatalát s vették körül testvéri szeretettel Balassa József két fiát. Az iródalom, a tudomány és társadalom sok kiválósága mellett jelen voltak az izraelita hitfelekezet képviselői, a Pesti Izr. Hitközség részéről dr. Földes István elnökhelyettes és Domonkos Miksa ügyvezető, a Pesti Chevrak Kadisa részéről Steiner Marcel elnök, Schwarz Sándor előjáró és Trebitsch Mária főtitkár. A gyászszertartást Abrahamsohn Manó főkéntor „Ha Te Isten” kezdetű gyászdalával és az „Adanno mo odom” kezdetű megható szoltár éneklésével kezdődött, amelyet a templomi kórus kísért, majd dr. Schwartz Benjamin főrabbi beszűzött magasszónyalású beszédében a felekezet részéről Balassa Józseftől, a Pesti Izr. Hitközség képviselőtestületének elnöktől, Dr. Supka Géza a Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy volt nagymesterétől vett hucsat emlékedett hangú gyászbeszéddel. Dr. Turóczi-Trostler József a tudományos világ nevében méltatta azt a tudományos működést, amelyet az elhunyt professzor évtizedeken át fejtett ki különösen a magyar nyelv művelése körül. Wertheimer Adolf az Imre Haasz Vendel a nyomdai korrektorok és revizorok, dr. Vajer Lajos volt tanártársai, Fokos-Fuchs Dávid a Magyar Nyelvőr társasága és dr. Nagy Béla volt tanítványai nevében mondtak búcsuztató beszédet. Befejező egyházi szertartásként Abrahamsohn Manó főkéntor elénekelt a Schiwiszi gyászdalt a kórus kíséretében, majd az El mole rachaminot. Végül dr. Szűcs Géza parentálta el Balassa Józsefet legbensőbb baráti társasága részéről, magas szárnyalású költői beszédében.

A szertartás és a beszédek elhangzása után a koporsót kivitték Balassa József feleségének feltárt sírjához és ott végső nyugalóra helyezték.

ELADÓ KELETI

perzsaszönyeg

3x4 m és STANGGEP, két motortól, Wesselényi-ut. 57. eladózat.

Tollat
ingyen

sehol sem kap, de
legjobb minőséget
nagy választékban
szavatossággal szállít

VIGH JÓZSEF
Kiskunfélegyháza

Kívánatra mintát, sorsjegyzéket készséggel küld.

UBRIZSI

Irtá: SÓS ENDRE

I.

A Reggel-ben olvastuk az ittkövetkező levelet, amelyet Radványi Gábor intézett Lausanneból Lázár Miklós fő-szerkesztőhöz:

„A lausannei Ermitage-kávéház kertjében az este szürkeruhás, sovány, riadt-teltekintű, 30—40 éves férfin akadt meg a tekintetem. Ubrizsi Pál rendőrségi fogalmazó volt az 1944-es Rökk Szilárd-utcai pokol Belzebubja, a Gestapo főbizalmija, Baky unokaöccse. Ez a nyegle, csontjavelejéig korrupt, szívtelen és esztelen fickó hurcoltatta Kistarcsára és aztán a német deportálótételepek csontkamráiba a Wesselenyi-utcai szükségkórház súlyos szivbetegkeit, gyomorfekélyeseket, frissen operált betegeit is. E szörnyű év alatt a vérdíjakból és vesztégetési pénzekből vagyont gyűjtött cimboráival. A fel-szabadulás előtt néhány hét-tel megszökött és Bregenzen keresztül kijutott Svájcba. Ennyit tudok közölni Fő-szerkesztő Urral, a többi az illetékes hatóságok dolga.“

II.

Ubrizsi Pál tehát kétség-telenül Svájcban van. A ha-vasok lábánál és a Genfi-tó partján.

De azok, akiket ő juttatott a Gestapo kezére, kilencven-kilenc százalékban a föld alatt vannak. Elégetett testük hamuja összekeveredett az auschwitz-i földdel.

Néhányan azonban meg-maradtunk. Talán csak azért, hogy élő vádirat legyünk Ubrizsi és az ubrizsiak ellen, akiknek el kell nyerni méltó büntetésüket, bárhol bujkálnak, vagy üdülnek is pillanatilag.

III.

Amikor az internált újsá-gírókat összegyűjtötték és számbavették a hirhedi „Rökk“ tornatermében — a rabok hajlékává lett rabbi-szemináriumban —, Ubrizsi rendőrfogalmazó a következő szavakkal „fogadta“ őket:

— Innen nem lehet élve kijutni! Innen csak koporsó-ban lehet kikerülni... Egyébként a németek majd szappant főznek a szerkesztő urakból!

En is ott álltam azok kö-zött, akikhez a „barátságos“ beszédet intézte. S most nem tehetek egyebet, mint bevall-

hatom: Ubrizsi nagyrészt be-váltotta az ígértét!

Élő a „Rökk“-ből nem ju-tott ki. Legfeljebb a fiók-táborok valamelyikébe. Azok-ból pedig — Auschwitzba.

IV.

Amikor lehvittak a „Rökk“ irodájába és kezembe nyom-ták azt a sürgönyt, amelyben a később Theresienstadtban elpusztult unokabátyám, dr. Fejtő Miksa tudatta velem, hogy apám is, anyám is meg-halt, Ubrizsi vihogva je-gyezte meg:

— Nem olyan nagy baj! Ez lesz ugyanis minden zsidó sorsa!

Szeretném, ha apám és anyám, akik úgy hunyták le a szemüket, hogy egyetlen fiuk sose tér többé vissza, megéreznék a föld alatt, a farkasréti temető sírgödör-ben, hogy Ubrizsi tévedett!

Nem ez lett minden zsidó sorsa! A hélszázazerből maradt ugy száznegyvenezer! S én is megmaradtam, de szív-ből kacagni már sohasem fogok!

Ubrizsi akkori vihogása tönkretette bennem örökre a nevetés minden fajtáját!

V.

Csepelszigeten, ahová Ubrizsi a „Rökk“-ből küldött, újból megmutatkozott a sunyiképű, Lombroso-típusu rendőrfogalmazó „jó“ lelkülete.

Ubrizsi, amint az újságíró-transzport a Tsuk-gyárba ér-kezett, fülünk hallatára adta ki a parancsot:

— Ha légitámadás lesz és megszólalnak a szirénák, az őrzetéseket a legfelsőbb eme-letre kell csukni! Zárják rá-juk az ajtókat! A rendőrök

pedig menjenek le az óvó-helyre!

Ezek a mondatok a rend-őröket illették... Azután felénk fordult:

— Nem mennek óvóhelyre! Értették? ... Fennmaradnak az emeleten! Értették? ... Legfeljebb bennégnék! Értették?

Igen, megértettük: milyen sorsot szán nekünk... De a Sors másképp akarta. Három szörnyű bombatámadás volt Csepelen. És mégsem volt közöttünk halott, vagy sebe-sült.

VI.

Ubrizsi legnagyobb szenvedé-lye a „válogatás“ volt. Nem cserélt volna még a Dalai Lámával, vagy isteni-tett ideáljával, Hitlerrel sem, amikor deportálási csoporto-kat állíthatott össze.

Ugy mustrálgatta „anya-gát“, mint marhakereskedők az állatokat... Főképp az in-tellektus-típusuakra „bu-+kolt“... Azután azokat „emelte ki“, akik „gazdag-nak“ látszottak.

De azért nem minden gaz-dag zsidóval állott hadilá-ban. Megváltak a „kedvez-ményezett“ zsidai is. Azok, akik pénzelték... Ezeket a protekciós zsidókat dőlde-gette és „fejte“.

VII.

Ha jól emlékszem: a Zug-lóban épült Ubrizsi villája. Néhány Ubrizsi boy adta hoz-zá a pénzt. A rendőrfogal-mazó azt hitte, hogy Hitler megnyeri a háborút, Sztójay örökéletű lesz és Baky kifor-galja az országot sarkaiból.

Mikor látta, hogy Hitler kicsit inog, hogy Sztójajt „hidegre“ teszik és Baky hal-talma aláhanyatlak, abbaha-gyatta az építkezést. Haszno-sabb befektetéseket eszközölt.

Utlevelet szerzett. Álnévre. Az utlevelet vizumokkal lát-

ta el. Hamis okmányokat is bevásárolt. Külföldi valutá-kat vágott zsebre. Böröndöt is vett. A böröndöt készen-léthe helyezte.

VIII.

1944 június 18-án, vagy 19-én lehetett, amikor „lista-vezető“ lettem egy deportá-lási transzportban. Ezt az emberszállítmányt Zöldi Már-tonnak küldte, Kecskemétre.

„Jó“ áru kelt utra. Az ügy-védek élén: Szalai Emil, Klug Emil és Demény Aladár. Az újságírók közül: Kardos Ist-ván, Fodor Tibor, König Géza, Ligeti Béla. A „kapí-talisták“ sorából: Szegő Sán-dor és Brüll Alfréd.

Ubrizsi valósággal gyönyör-ködött az összeállításában. Lehet, hogy köszönőlevelet várt Zöldi Mártontól. Talán kapott is.

IX.

Különös passzióval válogat-ta ki transzportjai számára a várandós asszonyokat. Szinte nyomozott utánuk. A kicsit gyanusabb nőket okvetlenül besorozta szállítmányába... Ami biztos, az biztos.

Ennek a szempontnak a teljes figyelembevételére bu-zdíthatna alighanem helyette-sét, Kiss XII. Jánost is, aki ugyanolyan sadista és kor-rupt volt, mint főnöke.

(Kiss XII. János mult hé-ten kapott a Népbíróságtól tizenkét esztendő.)

X.

Ubrizsi egyelőre Svájcban üdül. Svájc csakugyan szép. De mi úgy érezzük, hogy Ubrizsit egészen másfajta „szép“ hely illeti meg...

Felhívás

A Kaposvári Izraelita Hitköz-ség és Chevra Kadisa felkérli mőndazokat a hittevéreket, akiknek hozzátartozói a kapos-vári temetőben pihennek, vagy akiknek hozzátartozóit a ka-posvári gettóból deportálták, hogy a temető rendbehozatalá-hoz, illetőleg a temetőben fel-állítandó emlékműhöz támoga-tást nyújtsanak.

Postatakarékpénztári cseké-számla: 1825.

Kaposvári Izraelita Hitköz-ség és Chevra Kadisa.

Zongorák

Eösendorfer, Bechstein, Förster, Stingl angol. mechanikás zongorák, pianók olcsón, részletre is.

Reissmann Gyula

zongoraszálon, VIII., Rákóczi-ut 47.

REBENWURZL

orth. kóser szalámi és konzerváruk tüzeme

újból megkezdte működését

Gyár és üzlet: **Kazinczy-utca 41.**

Fiókküzet: **Laudon-utca 3.**

Hus- és zsirjegyeket beváltjuk

Bundát, szőrmét, festés és átszabás, alkalmi vételek. — Nyersbőr vétele. **POLLÁK** Alsóerdősor-u. 6. szám (Divatcsarnoknál)

Hírek oroszországi munkaszolgálatosokról

Kaukázusban, különböző helyeken tartózkodók névjegyzéke:

Egel József, Nyiradony, 23 éves (Barzsum).

Egel Salamon, Nyiradony, 25 éves, (Barzsum).

Friedrich László, Jászárszallás, 37 éves, mészáros, (Barzsum).

Feldmann László, Földes, 22 éves, kereskedő, (Barzsum).

Fürst Endre, Szentendre, 26 éves, autószerelő, (Barzsum).

Guttmann Ferenc, Szekszárd, 49 éves, kendergyáros, (Barzsum).

Guttmann Mendel, Técső, 20 éves, (Barzsum).

Glück Andor, Bpest, 27 éves, kereskedősegéd, (Barzsum).

Guttmann Tibor, Debrecen, 27 éves, kereskedő, (Barzsum).

Kerész Tibor, Debrecen, 26 éves, kereskedő, (Barzsum).

Klein Ernő, Sárosd, 50 éves, szabómester, (Gagri, Fekete-tenger partján).

Kovács Mihály, Kaposvár, 49 éves, keresk., (Gagri, Fekete-tenger partján).

Lóczy Ferenc, Szeged, 37 éves, újságíró, (Barzsum).

Slager, Bpest, 32 éves, (Szuhum).

Szűcs István, Püspökladány, 23 éves, fogtechnikus, (Barzsum).

Weisz Sándor, Dunaföldvár, 50 éves, kereskedő, (Barzsum).

Kievben, 62/4. lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Agier Farkas, Bpest, 36 éves, szabó. 101/18. kmsz.-beli.

Auster Sándor, Ujpest, 35 éves, mészáros. 101/18. kmsz.-beli.

Elzász László, Bpest, 38 éves, Omza-tisztviselő, 109/23. kmsz.-beli.

Frieber Béla, Ujpest, 37 éves, kereskedő. 109/23. kmsz.-beli.

Klein Tibor, Bpest, 37 éves, gyógyszerész. 101/18. kmsz.-beli.

Menczelecz István, Aszód, 33 éves, kereskedő.

Pollák Illés, Bpest, 36 éves, szabó. 109/23. kmsz.-beli.

Rotkel László, Bpest, 32 éves, mészáros. 101/18. kmsz.-beli.

Stefán Arnold, Bpest, 35 éves, szabó. 109/23. kmsz.-beli.

Stocler Andor, Budapest, 26 éves, kötszővő.

Steinberger József, Bpest, 26 éves, orvosnövendék.

Dr. Ungár József, Bpest, 37 éves, banktisztviselő.

Weisz Sándor, Ujpest, 37 éves, rádiós.

Dr. Burger István, Budapest, 35 éves.

Farkas Tibor, Budapest, 34 éves, Kostenbaum Elzett vas-árugyár.

Frelreich Aladár, Miskolc, 32 éves, ékszerész.

Glück Andor, Bpest, 24 éves, Rusztava 180/2.

Inczé József, Bpest, Delej-ut 51., 30 éves, Barzsum.

Reiner Róbert, Bpest, 28 éves, Hegedűs S.-u., szülei lak.

Sztalinoban 280/14. lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Berger Miklós, Szarazberek, Szatmár m., 26 éves, földműves.

Darvas Imre, Nagybánya, 30 éves, gépkocsivezető.

Déb Jakab, Nagyvárad melletti faluból, 33 éves, terménykereskedő.

Fischer Sándor, Nagyvárad, 28 éves, hentessegéd.

Felscher Miksa, Szarvas, 26 éves, cipészsegéd.

Grosz Lipót, Homok, (Szatmár m.) 26 éves, földműves.

Grozinger Miklós, Homok, (Szatmár m.) 26 éves, földműves.

Handel Béla, Marosvásárhely, 22 éves, tükrögyáros.

Holzer Palyó, Szatmárnémeti, 28 éves, textilkereskedő segéd.

Kaiz Zoltán, Nyiregyháza, 35 éves, textilkereskedő.

Kékarc László, Nyiracsád

vagy Nyirlugos, 28 éves, hentessegéd. 8/6. kmsz.-beli.

Gouda Jenő, Bpest, 28 éves, tisztviselő, (a vidéki rendőr-főkapitány sógora.)

Kelemen József, Debrecen, 28 éves, cipészsegéd.

Lebovits József, Debrecen, 30 éves, péksegéd.

Mendelovits Mór, Szatmárnémeti, 26 éves, ügynök.

Neumann Sándor, Bpest, 26 éves, villanszerelő.

Mátyás Gidaél, Kolozsvár, 24 éves, tisztviselő.

Rosenfeld Gyula, Sepsiszentgyörgy környéki faluból, 32 éves, cipész.

Schäberger Sándor, Nyiregyháza melletti faluból, 26 éves, földműves. 8/6. kmsz.-beli.

Weisz László, Debrecen, 26 éves, péksegéd.

Weiszberger, Kisvárd, 26 éves, 8/6. kmsz.-beli.

Az Országos Zsidó Segítő Bizottság Információs-osztálya, Budapest (Bethlen-tér 2.), közlése szerint fentiek jól vannak egészségesek.

A szegedi szentegylet tagavató diszközgyűlése

A szegedi szentegylet október 15-én, hasánno rabbó estjén tartotta tagavató diszközgyűlést Siera Márton hitk. elnök, szentegyleti védnök vezetésével. Siera Márton emelkedőhangú beszéddel nyitotta meg a közgyűlést, rámutatott azokra a feladatokra, amelyek a magyar zsidóság mai legfontosabb problémái a hitélet mélyítése, a vallásból való törhetetlen ragaszkodás, a vallásos nevelés előmozdítása a legelsőrendű teendői minden zsidó közületnek. Szembeszáll a MUSZ, szegedi gyűlésén elhangzott országos szónok álláspontjával, aki a vidéki zsidó hitközségi elnököket támadta azért, mert különbséget tesznek vallásukhoz ragaszkodó és kitért zsidók között. A hitközségi elnököknek — mondotta —, ugy a fővárosi, mint a vidéki hitközségi elnöknek kötelességük ez a megkülönböztetés, ezért őket nem szabad támadni, hanem elismerés illeti meg őket.

Ezután ládos Dezső szentegyleti elnök, hitközségi kultuszeljáró mondott köszönetet a funkcionáriusoknak a kimagaslóan ünnepélyes istentiszteletéért, amelyek művészi csemények voltak. A chevra feladatairól szólva, leszögezte, hogy a szentegylet nem temetkezési vállalat, hanem szeretneink haláluk utáni megőrzője. A deportálásban és munkaszolgálat közben elhunytakat megőrkítő emlékű felállítását kérte, hogy a közeljövőben megjelenő felhívásra az emléktáblák feliradó névsor elkészíthetése céljából adatszolgáltatásainak pontosan tegyenek eleget. A névsorban a Szegeden lakott deportálásban vagy munkaszolgálatban elpusztítottakon kívül szerepelni fognak a Szegeden lakó, máshonnan elhurcolt hozzátartozók is. Kéri, tekintsek a chevrat az emberbaráti szeretet megtestesítőjének, mert a chevra nemcsak temet, de segít az élőkn is, a chevra a szent bajtársiaság szövetsége. Nem akarunk olyan zsidókat — mondotta —, akik érdekből zsidók, mert segínyt kapnak vagy egyéb előnyük van zsidó voltuk miatt. Pozitív zsidókat akarunk látni, akiket nemcsak a Joint-konyhán vagy a kiosztás alkalmával látunk, hanem a zsidóélet minden terén meg lehet találni.

Dr. Lőránt László ügyvéd a felavatandó tagok nevében szólalt fel. Mély hatást váltott ki önérzékes, gerinces kiállása szent vallásunk mellett, valamint a kitértekről vallott fel fogása.

Dr. Frenkel Jenő főrabbi meleg szavakkal emlékezett meg a hitközség világhíres volt főpapjának, dr. Löw Immánuelnek tradicionális felszólalásairól, amelyeket közel hét évtizeden át ezen a közgyűlésen intézett a hívőkhez. Ő is követni kívánja ezeket a tradíciókat.

A diszközgyűlést megelőzően és az egyes felszólalások között Bán Ernő főkantort, valamint a temploni énekkar Markó Leó vezényletével és K. Lamberg Rózi zongorakísérelével főünnepi imádságrészleteket adott elő, amelyeket mély áhítattal hallgattak végig.

A közgyűlés befejeztével a tagok tekintélyes része „virrasztásban” vett részt, mely alkalmal dr. Frenkel Jenő irás-magyarizatókkal hatott a vallásos érzés mélyítésére.

**HIKADE
AUTO
SZAKISKOLA**
Egyéni kiképzés, vizsga személyteher és motorgépkörra
Részletfizetés. Díjtalan tájékoztató.
Teréz-körút 7.
Telefon: 224-862
**KERBER-autó, Dlesel- és
motorgépkörök
utánvétele**

Átadó üzlet — üzem —
iroda-helyiségeket
FELLNER
közvetít
Szt. István-körút 30. sz.
Mark-térenél

Mielőtt rádiót

vásárol, saját érdekében keressen fel, már 200 forinttól kezdve vásárolhat részletre is.
**Márkás rádiók,
zenegépek**
alkalmi árban, nagy választékban. — Vétel. — Eladás.
Rádiócsere.

SUPER RADIO

Király-utca harmincegy

**Ponyvatakarókat
sirkőre készít**
BELLÁK ERNŐ
Budapest, V., Nagy Sándor-u.4.

**Gyapjút
Nyulbőrt
Pézsmát
Nyersbőrt**

legmagasabb árban vásárol
HERSCH JENŐ
Somogyi Béla-ut 9.
Rumbach S.-u. 10. Telefon: 457-642.

Szocialista kulturpolitika a Dunamedencében

Horváth Zoltán feltűnéstkeltő előadása

A Népszava és a Szocialdemokrata Párt egyik legelső szellemi vezetője, Horváth Zoltán, igen feltűnéstkeltő előadást tartott a Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapaj) szokásos heti összejövetelén. Mindenekelőtt megállapította, hogy a Dunamedencében semmiféle kulturpolitika nincs, azt előbb meg kell teremteni. Európának ez a része különben is a legvalószínűbb képet mutatja föl kulturális szempontból is. Mostanában járt pl. Jugoszláviában. Boszniában a nők 98, a férfiak 75%-a analfabéta s az albán haláron vannak még olyan zárt közösségekben élő törzsek, ahol azt sem tudják, hogy irás létezik. Ha kulturpolitikáról beszélünk, úgy először el kell különítenünk a kultúrát a civilizációtól. Meri állítani, hogy a németek Európa legalacsonyabb kulturájú népei, noha civilizációjuk igen magas fokon áll. Nehéz meghatározni a kultúrát, mert az semmiesetre sem jelent egy halom embert, akik sokfélet, de rendszeresen tudnak. Viszont nem is jelent jól képzett szakemberek tömegét. A kultúra talán ott kezdődik, hogy el tudjuk vésni a szabadságot élni tudunk vele s hagyunk élni másokat benne. Meg kell állapítanom, mondotta Horváth Zoltán, hogy Magyarországon a szabadságot még nem tudják élvezni. Demokrácia és szabadság ugyanis nem csupán annyit jelent, hogy kapjunk. Kétoldali szerződés ez s minthogy a magyar demokrácia még nagyon fiatal, sokkal többet kell adnunk, mint amennyit kaphatunk.

Az ország mérhetetlenül szegény, bár Románia és sok tekintetben Jugoszlávia még szegénységben is felülmúlja Magyarországot. Ne tévesszen meg senkit, hogy lírai költőkben elsők vagyunk a világon, hogy a század talán legnagyobb zeneszerzője, Bartók Béla és még igen sok más szellemi kiválóság, magyarnak született. Azt kell vizsgálunk, miképpen hatottak és ha ezt vizsgáljuk, meg kell állapítanunk, hogy komoly kulturavakkal nem rendelkezünk, pedagógusaink egyrésze tudatlan, márpedig politikában vannak és lehetnek ugrások, de kulturában és nevelésben nem. Az egyetlen út a közösségi érzés kifejtésére. A polgárság ma úgy érzi, hogy leereszkedik, midőn résztvesz a munkásmozgalmakban, pedig mindennap hálát kellene adniok, hogy a munkásság egyáltalán megengedi számukra a részvételt. Mert Magyarországon az elmúlt évtizedekben egyedül a munkásság mutatott igazi és őszinte kulturális érdeklődést s ez még az elnyomás esztendeiben sem szűnt meg. A polgárság zsidó részének érdeklődése kimerült felszínes iudásban,

könyvcimekben s legföljebb Molnár Ferenc és Bíró Lajos-ig terjedt, mialatt a másik része a polgárságnak ugyanezt miveltte Herczeg Ferencel és Csathó Kálmánnal. Mert, sajnos, nálunk is érvényes a tétel, hogy amilyen az ország, olyan a zsidósága is. És a Lipótváros zsidósága semmiben sem volt nyilvánosabb, értékesebb az uralkodó polgári rétegnél.

Amikor ilyen sötét diagnózist adunk, felmerül a kérdés, lehet-e egyáltalán kultúrát csinálni itt s minő eszközökkel? Hiszen a magyar népnek nem is az volt a legnagyobb bűne, hogy a németek mellé állt, hanem az a teljes és tökéletes közöny és passzivitás, amellyel az eseményeket szemlélte még akkor is, mikor legönzőbb érdeklében fel kellett volna ezzel hagynia. Teljes közöny volt 1848-ban, ugyanilyen közöny 1918-ban és hogy minő közöny és közömbösség uralkodott 1944-ben, azt a zsidók tapasztalhatták legjobban. Természetesen nem lehet megválaszolni, vajjon ki lehet-e emelni a magyar népet ebből a halálos közömbösségből, de meg kell próbálni. Ennek az útja csak az lehet, hogy a magyar népet közelebb kell hozni a szocializmushoz, amelynek nevelő és kulturális hatása az egyetlen ösztönző erő itt a Dunamedencében.

Mig ezt elérjük, sok idő, talán több évtized fog eltelni. A szocialistáknak az álláspontja nem kedvez a cionistáknak. Az a felfogása, hogy a proletariátusért vívott harcot ott kell folytatni, ahol az embernek módja s alkalma van erre. Cionistaellenes azért is, mert a szocializmus nem velkeztül le eredeti kozmopolita jellegét, a cionizmus pedig erős nacionalista kulturával és tartalommal van telve. Azonban meg kell érteni azokat a zsidókat, akik nem tudnak és nem akarnak évtizedekig várni, akik bizalmatlanok lettek és keresik az utat saját nemzeti kulturájukhoz. Ahhoz a kulturához, amelyhez, valljuk be, még a magukat cionistáknak nevező zsidóknak is vajmi kevés közük s tudásuk volt. Sem a demokrácia, sem a szocializmus nem akarja megtiltani, vagy megátolni ezt a folyamatot. Mindenkinek joga van menni és joga van maradni. Megéri, hogy a felszabadulás óta eltelt más-

Papir, írószerszámok,

üzleti könyvek, kartotékok, váltó, lejárt és alkalmazott nyilvántartási könyvek.

Weinberger és Fejérl VI., Deák-tér 6. (Anker-palota)

fél esztendő sem szilárdította meg a zsidóság bizalmát. Mégis, azt hiszi, a demokrácia idővel meg fogja tudni szüntetni a mai állapotokat s a szocializmus megteremtí azokat a feltételeket, melyeknek megvalósítása esetén a zsidóknak nem kell elmenniük s itt is bekapcsolódhatnak abba a küzdelemben, amelyet a proletariátus folytat a szocialista társadalom megvalósításáért.

*

Az élesen beállított s kristálytiszta logikával felépített előadásra dr. Dénes Béla reflek-

tált. Méltatta Horváth Zoltának a magyar közéletben páratlan őszinteségét, amely már tavaly megjelent könyvében: *Hogyan vizsgálott a magyar nép 1944-ben?* — is megmutatkozott. Rámutatott e fanatikus hit igen erősen zsidó, messianisztikus gyökereire s ezzel arra az azonosságra, amely becsületes zsidó szándékok között még akkor is fennáll, ha nem egyazon uton haladnak.

Az összejövetelen nagy sikerrel szerepelt még G. Pauk Annie (Nagykanizsa), ki egy sorozat héber gyermekdalt adott elő.

Az Egyesült Államok feloldják az ellenséges állampolgárságu zsidók zárolt javait

Köztudomású, hogy a háboru elején a Szövetséges és Társult Hatalmak lefoglalták és zár alá vették mindazokat a területükön felvő javakat és követeléseket, amelyek valamely ellenséges állam polgárainak, vagy ellenséges állam területén lakó személyeknek tulajdonát képezték.

Ilyen intézkedéseket fogantatosítottak többek között az Egyesült Államok is, 1941 dec. 7-én és ennek értelmében a magyar állampolgárságu, vagy a Magyarország területén lévő zsidók javai is zár alá vették és átadták a Külföldi Vagyon Kezelőségnek.

A magyar zsidóság és a zsidó világszervezetek régóta sérelmezik, hogy a Szövetséges és Társult Hatalmak ennek az intézkedésnek a fogantatosításánál az ellenséges területen élő zsidók tekintetében nem tettek kivételt, tekintettel arra, hogy az ezekben az országokban élő zsidók maguk is üldözöttjei voltak a fasizmusnak és nacizmusnak éppen azért, mert a fasiszta államok a zsidókat elsősorú ellenségeknek tartották. Teljesen méltánytalan tehát, hogy azok a zsidók, akiket a saját országokban egy binős rendszer ellenségként kezelt és vagyonából kifosztott, ugyancsak ellenségként kezeltessenek az ezekkel az országokkal hadban állt országok részéről és ott is vagyoni korlátozásokat kelljen elszervezniök.

A Zsidó Világkongresszus Jövátelti Osztálya, amely általában foglalkozik az elvesztett zsidó vagyonok visszaszerzésének kérdésével, az Egyesült Államok kormányánál lépéseket tett annak érdekében, hogy ezeket a mélt-

tánytalan állapotokat szüntesse meg. A zsidó érvelést magáévá tette az Egyesült Államok képviselőinek és szenátusának legnagyobb része és ezért néhány héttel ezelőtt meghozták a 671-es számú törvényt, amely kimondja, hogy az ellenséges állampolgárok vagyona a fogantatosított korlátozások alól mentesítés adható olyan ellenséges államok területén élt személyeknek vagyona tekintetében, akik igazolni tudják, hogy a háboru alatt az illető országban politikai, faji, vagy felekezeti okokból üldöztetésnek áldozatai voltak, szabadságuktól meg voltak fosztva, vagy általában nem élvezték az illető állam polgárainak kijáró jogok összességét.

Hangsúlyozni kell, hogy a törvény nem oldotta fel automatikusan az összes ellenséges állampolgárságu zsidó vagyonokat, de lehetővé tette azoknak esetenkénti feloldását és így most már nincs akadálya annak, hogy az érdekelt magyar állampolgárságu, vagy Magyarországon területén élt zsidók egyénileg kérjék a zárolt feloldását és a szabad rendelkezési jog visszaállítását az Egyesült Államok területén lévő vagyonuk tekintetében.

(r. s.)

Pályázat

A Mohácsi Izt. Hítközség pályázatot hirdet kántor-jegyzői állás

betöltésére. A pályázónak a hítközségi életben előforduló összes teendőket jártasnak kell lennie. Kézírással írt részletes pályázatot fizetési igény megjelöléssel a Mohácsi Izt. Hítközség címére küldendő.

Hétről-hétre,

napról-napra szomorú rovata van a „Magyar Közlöny“-nek „Holtnaknyilvánítások“ címmel. Ha csak a mai — 1946 október 29-i — számot nézzük, 3 oldalon hét széles hasábon 105 tételben számtalan esetben kéri a hozzátartozók elvesztett szeretteik holtnaknyilvánítását. Mennyi tragédia bujik meg e hivatalos sorok között. Olvassuk: „Auschwitzban meghaltak“, „Bergen-Belsenben meghalt“, „... mint deportált eltűnt“, „mínt munkaszolgálatos eltűnt“, „Cservenka környékén eltűntek“, „Németországban eltűntek“, „Mühlдорfban eltűnt“, „Günskirchenben meghalt“, „Ausztriában meghalt“, „Wolsberg-Dörnau között meghalt“. Százával ezrével, tízezzrel szerepel Auschwitz neve e rovatan, mint egy vádló felkiáltójel, amely tetemre hívja a gyilkosokat és de sok olyan holtnaknyilvánítás van, amely szerint ismeretlen helyen fekszik tömegsírban az, akit remegve-sírva vártak haza — mindhiába. „Elszálltak felettünk a szörnyű évek, amikor legjobbjaink százezrével pusztultak el, de örök mementoként maradnak kezünkben halottaink e holt papirjai és ha eljönnek az őszi ünnepek, nem tudunk eleget tenni vallásunk kegyeletos előírásainak, hogy sírhegyüket felkeressük és elmondjuk felettük a halotti imát. Csak nézünk árván, itthagytan valamire Ausztria, Németország irányába és amíg a többi imákat Kelet felé fordulva kell elmondanunk, akkor a halotti ima elmondásánál forduljunk Nyugat felé, kérjünk távoll halottainknak örök nyugodalmat és kérjük a Mindenhatót, hogy béke és megértés uralkodjék e földön, hogy ez a szörnyűség soha többé meg ne ismétlődhessék.

(g. m.)

Háromszáz millió márka a hontalanoknak

Londonból jelentik: A bajor kormány 300 millió márkát irányzott elő arra a célra, hogy még a tél beállta előtt segítséget nyújtson a Bajorország területén élő menekülteknek és hontalanoknak. A miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány elsőrendű feladatának tekinti a menekültek és hontalanok hatásos támogatását.

A pozsonyligetfalul haláltábor rémségel a bíróság előtt

Bécsből jelentik: A pozsonyligetfalui haláltábor hőhérainak bünpere szombaton érte el tetőfokát, amikor Karlburg Dezső magyar zsidót hallgatták ki. A tanu végigélte a tábor minden borzalmát és elmondta, hogy 1944 novemberében 3000 zsidóval együtt Budapestről szállították Pozsonyligetfaluba. Egy vasúti kocsiba 80 embert zsúfoltak és három hétig nem adtak semmiféle ennivalót. Pozsonyligetfaluban először egy vendéglőben helyezték el őket és a téli hidegben egy hónapon át a puszta földön fekdtek.

Vallomása további során elmondta, hogy 1945 nagyszombalján a zsidókat hajóra tették és utnak indították Németország felé. Egy uszályba 600 ember került. A hét napig tartó vízi ut alatt nem kaptak enni, úgy hogy kétségbeesésükben puszta kézzel felszedték a hajódeszkákat, hogy a korábbi gabona-szállításkor a deszkák közé került magvakat kiszedjék. Karlburg Dezső elmondta még, hogy a haláltábor foglyai közül csak nagyon kevesen maradtak életben.

Deportáltak, akik eddig nem adtak hírt magukról

Lampertheim-ben (Mannheim mellett) tartózkodó deportáltak névjegyzéke:

Freund Olga, kb. 22 éves, erdélyi lakos (apja fakereskedő).
Gottlieb Magda, kb. 25 éves. budapesti lakos.

Gottlieb Márton, kb. 30 éves, berettyói lakos.
Steinmetz Olga, kb. 20 éves, nagyvárdi lakos.

Bad Wörschhof-ban vannak:

Braun Sándor, Székelykeresztúr, 22 éves, zenénövendék.

Lauber Oszkár, Marosvásárhely, 33 éves, szabó.

Gauting bei München-ben vannak:

Salamon Oszkár, Zsibó, 18 éves, lakatos.

Kalm Sándor, Szatmárnémeti, 22 éves, textilkereskedő.

München-ben, Jüdische Spital (Mühlbauer Str. 15.) fekszenek, gyógyulófélben vannak:

Benyovits Berta, Bpest, kb. 30 éves, édesanyja citromáros.

Callag József, Szeged, gyógyszerész.

Az Országos Zsidó Segítő Bizottság információs osztálya, Budapest, (Bethlen-tér 2.) közlése.

Öröme lesz kertjében,

ha az előmunkálatokat még ősszel elvégezteti!

Kerttervezés, kertépítés, kertrenövelés, karbantartás
IPARISZÖVETKEZET, Dózsa György-ut 13. Tel.: 425-309

Weisz Mór

Pékárak, cukrászsütőművek, sütéde és cukrászda békebeli minőségben
Budapest, Dob-u. 22 Alkalmi rendelést vállal

VIDÉKIEK FIGYELMÉBE

Jól bevezetett

PAPÍR-, IRÓSZER, KÖNYVÜZLET

Budapest forgalmas helyén

KIVANDORLÁS MIATT ELADÓ

„Biztos megéltetés“ jellegre a kiadóba.

Háziszóttest

az ismert, gyönyörű kivitelben ismét készíti
Ehrenfeldné
Izabella-utca 67.

1000 forintos zsidó plakátpályázat

A Haoved Haszocializsti Giomista Munkásmozgalom a zsidó képzőművészet felkarolására

1000 FORINTOS PLAKÁTPÁLYÁZATOT

hirdet.

A plakátoknak kifejezésre kell juttatniuk a Haoved Haszocializsti programját:

a) az önálló zsidó államért vívott harcot,

b) a zsidó munkásosztály és a Jisuv egységéért vívott harcot,

c) az osztályharcot,

d) a chaluci önmegvalósítást.
A pályázaton résztvehet minden hivatásos és nem hivatásos képzőművész, rajzoló, grafikus stb.

A pályaműveket legkésőbb november hó 30-án, szombaton déli 12 óráig kell eljuttatni a mozgalom központi irodájába: V., Teloki Pál-ut.

Pályadíjak:

I. díj 500.— forint.

II. díj 300.— forint.

III. díj 200.— forint.

Ezen kívül további 5 kisebb díj.

A mozgalom fenntartja magának a jogot, hogy a nem nyertes pályaműveket is szabad megállapodás tárgyaként megvásárolja.

VENDEGLŐ, kávéházi

berendezések, székek, asztalok olcsón

Rosenfeld
Telefon: 139-274
Népszínház-u. 81

A ponton megbízható

„DAVAJ“ BOY-vállalat
mindent elintéz — (Éjjel-nappal)
Óráként 6 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Kötőde

személszedés, javítások, átalakítások, méret szerinti rendelések.
OPPMANN, Sip-utca 6
(Szombaton zárva.)

Szabadsághegyen Noémi penzióban

változtatlanul elsőrendű orih. kősz. ellátás. Egész éven át nyitva.
Telefon: 161-812. Cédrus-utca 6.
Felső-utca 11.

Villamos-berendezések készítése, karbantartása, javítások

SCHULHOF GYULA
hat eng.
rádló- és villanyszerelőmester.
VIII., Dérköcsis-utca 25/a.

Hirek Palesztináról

A Jewish Agency nem árulja el a zsidó népet

— ezzel a megállapítással tértek vissza a J. A. Erec-i megbízottjai Londonból az angol kormánnyal folytatott többhetes tanácskozás után. A Jisuv — amint az a Paltor és Ita jelentéséből megállapítható — a tanácskozások tartalma alatt remegve leste a Londonból érkező tudósításokat és bármennyire meglepően hangzik is, a felszabadultság örömeivel fogadta a tárgyalások megszakadásának — hivatalosan: befejezésének — híreit. A tárgyalások ugyanis zsidó részről csak kompromisszumot, újabb engedményeket eredményezhettek volna — és a Jisuv nem szívesen hozott volna a zsidó nép érdekeit érintő újabb áldozatokat. A történelmi felelősség miatt azonban minden lehetőséget ki kellett használni, ezért vették fel a J. A. megbízottjai — mint már korábban jelentették — ismét a tárgyalások fonalát Mr. Jones-sal, az új angol gyarmatügyi miniszterrel. Mikor a szűkszavú hivatalos kommuniké megjelent a tárgyalások befejezéséről, mérlegadó zsidó helyen sejtetni engedték, hogy az angol feltételek elfogadhatatlanok voltak a Jewish Agency számára. A Jisuv képviselői tanácskozásuk folyamán elsősorban a hónapok óta hol erősebb, hol enyhülő, de általánosan érezhető palesztinai feszült helyzetet szeretnék volna megoldani, az angol kormány azonban csak a végleges rendezés alapvető szempontjainak előzetes elfogadása esetén hajlandó feszültséget okozó rendelkezéseit visszavonni. Eliczer Kaplan, a J. A.-nek Erecből Londonba küldött megbízottja most visszaérkezett Jeruzsálemba, hogy jelentést tegyen a Belső Cionista Tanácsnak. Megérkezésekor a sajtó előtűt kijelentette, hogy a tanácskozások folyamán kiderült, hogy a brit kormány álláspontja szerint a fogvatartott zsidó vezetők csak akkor nyerhetik vissza szabadságukat, ha a J. A. biztosítani

tudja a földalatti mozgalmak felszámolását és ha lemondanak az „illegális” alijah támogatásáról. Kaplan éles szavakkal ítélte el a Stern-csoport általános terrorizmuspolitikáját, de kijelentette, hogy a Jewish Agency nem tekinthet egyetlen zsidót sem „törvénytelen”-nek, aki Erec kapuján kopog. Amíg az angol kormány nem teljesíti vállalt kötelességeit, a Jewish Agency feladata az alijah megsegítése. Eről semmilyen ködös ígéret ellenére sem mond le. Az Erec-i zsidó sajtó örömmel üdvözli képviselőinek állhatatosságát és hogy a pillanat kisebb engedményeiért nem áldozták fel az ereci építés lényegét. Az angol kormány ugyanis a fenti követelések teljesítése esetén hajlandó lett volna felemelni, igen kis mértékben, a törvényes bevándorlási engedélyek számát, de csak addig a mértékig, amíg az nem veszélyeztetné a mai arab többséget. A kormánynak az a követelése, hogy a Jewish Agency tegye lehetővé a földalatti védelmi szervezet működését, a Jisuv sajtója szerint kísérlet a palesztinai zsidó egység meghontására és zsidó polgárháború szítására. A Jisuv tulajdonos többsége és az összes hivatalos többi szervek elítélték a terrorista csoportokat, de senkinek sem tűnik meg azt a zivarságot, hogy a zsidókkal ontassanak zsidó vért. A J. A. szóvivője kijelentette, hogy a történetek után a december 16-án lemett megnyitott londoni Palesztina-értekezletről minden hízzonnyal ismét hiányozni fognak a zsidóság képviselői, ha csak a Jewish Agency meg nem kapja azt a jogot, hogy megbízottait maga jelölheti ki. Ez természetesen a június 29. óta fogvatartott zsidó vezetők szabadonbocsátásával jelent egyet. Amíg ez meg nem történik, nincs kilátás eredményes tárgyalások lehetőségére, vagy az Ország megbékülésére.

A szabad alijah

a bevándorlás mértékének sürgetős fokozása, ez a lényege a J. A. feszültség levezető követeléseinek és éppen ez az, amit az angol kormány nem kíván teljesíteni — még külső nyomás ellenére sem, mert így biztosíthatja csak a döntés elhalasztását, a statusquo meghosszabbítását. De éppen ezért segíti elő továbbra is a J. A. az angol hozzájárulást megelőző alijah. Az elmúlt napokban az „Elihu Golomb” május óta másodízben jelent meg 600 bevándorlóval a fedélzetén a palesztinai vízekben. Angol elrkálók a hajót a haifai kikötőbe kísérték. A hajó megérkezésekor a J. A. szóvivője a követeléseket jelentette ki a sajtónak: „Ez a hajó bizonyítéka annak,

hogy minden fenyegetés és intézkedés ellenére is a galut zsidósága özönlik Erec felé. A Jewish Agency világosan tudomására hozta a brit kormánynak, hogy amíg zsidók érkeznek az Ország partjaira és megvonják tőlük a partraszállás jogát, semmilyen konferencia nem eszkenketheti az országban tapasztalható feszültséget. A Jisuv egysége a hatóságokkal szemben érzett elkeseredettségében.”

Ebben az elkeseredett hangulathalban készülődik a Jisuv a XXII. cionista kongresszus választásaira. A választási küzdelmet David Ben-Gurjonnak szombatt este a párisi rádióban elmondott és a Jisuvhoz szóló nagy héber nyelvű beszéde nyitotta meg. Ben Gurjon beszédében már

érezhető volt az angol kormánnyal folyó tárgyalások megszakadása következtében általában tapasztalható felszabadultság. A felosztás réme húzódtott meg a tárgyalásokban, beszűnletésül a töretlen zsidó követelések hangsúlyosításának lehetőségét hozta. „Az események és a tárgyalások megmutatták — mondotta Ben Gurjon — hogy a Jisuv és a galut zsidóságának problémáját csak a zsidó állam megteremtésével lehet megoldani. Bézesmegoldások, vagy eredmények csak a szenvedés tartalmának meghosszabbítását jelentik. Az angol kormány nem azért kezd tárgyalásokat, hogy a Palesztina-problémát megoldja...”

A most összeülő cionista kongresszus az önálló Zsidó Állam mellett foglalt majd állást méltóságteljes többséggel. Ezzel a követeléssel az Egyesült Nemzetek elé vesszük Palesztina ügyét. Hiszem, hogy a

az Egyesült Államok közvéleményének megnyilatkozása a nagyarányú alijah mellett.

Ma már szinte minden, politikailag számottevő személy, vagy szervezet az Egyesült Államokban módot talál arra, hogy nyilatkozatban hozza nyilvánosságra támogató álláspontját a 100 000 certifikát tárgyában. Bár a tél megérkezett és a németországi táborok szerencsétlen lakói már egy év óta várják az „azonnali” bevándorlási engedély megérkezését, tényleges lépés a megvalósítás felé nem történt. Az USA-ban jelenleg felfokozott a politikai szomszféra. Mindenesetre jellemző és talán a jövő szempontjából irányadó is a közvélemény Palesztina-keret magatartása. A zsidóság azonban nem felejtette meg el, hogy az angol munkáspárt is a választások befejezéséig pártprogramba iktatta a zsidó állam gondolatát. Az elmúlt héten az American Federation of Labour (Amerikai Munkás Szövetség) elnöke Mr. W. Green nagygyűlésen jelentette be, hogy az A. F. L. nem adja fel a harcot, amíg a Zsidó Állammal szemben mutatkozó brit ellenállás meg nem törk. „Mi nem fogadtuk el a Tory kormány Palesztina politikáját és annál jobban megdöbben bennünket a munkás-kormány, amely eszelekedeteiben még brutálisabb, mint elődei. Palesztina az egyetlen hely, amely Európa megmaradt zsidóságát befogadhatja. Mi dolgozni fogunk azért hogy ez megvalósuljon, mert ez igaz ügy, amely a demokráciák és minden liberális gondolkodó személy jóakarata támogatására tarthat igényt.”

Byrnes az USA angolbarát külügyminisztere is szükségesnek érezte, hogy Palesztinával kapcsolatos álláspontját közölje. Byrnes levelet írt a Jewish Agencynek, amelyben bejelentette, hogy függetlenül az angol kormányval együttműködő egyéb világpolitikai terveitől 100.000 palesztinai zsidó bevándorlási

Zsidó Állam hamarosan tagja lesz az Egyesült Nemzetek Szervezetének. „Ben Gurjon ezzel a bejelentésével a J. A. új politikájának irányvonalát is megjelölö. Palesztina ügyének az Egyesült Nemzetek elé vitelével Angliában is számolnak. Nem kisebb jelentőségű személyiség, mint a konzervatív párt vezetője, Churchill a parlament e heti külügyi vitájában általában elfogadta Bevin külpolitikáját, csupán a külügyminiszter Palesztina politikáját kifogásolta.” Palesztina ügyét nem tudjuk megoldani — mondotta Churchill — vigyük hát azt az Egyesült Nemzetek elé és adjuk vissza a mandátumot a Szervezetnek.” A Brit kormány azonban még engedményekre sem hajlandó Palesztinában és magatartása szinte annál merevebb, mennél erőteljesebb

engedély azonnali kiadását maga is szükségesnek tartja és annak érdekében mindent megtesz.

RÖVID HIREK:

A palesztinai kormány megengedte, hogy a Latrunban, Athlitban, Erefreában és Cyp-rusban fogvatartott zsidók is résztvegyenek a cionista kongresszus választásain. Cyprusban — Palesztinához hasonlóan — okt. 23-án folyt le a szavazás. A szavazatokat a palesztinai eredményekhez számítják hozzá, hogy ezzel is bizonyítsák: a ciprusi zsidókat, már Erec lakóinak tekintik.

A novemberi bevándorlási engedély megjelent a palesztinai hivatalos lapban. 1500 zsidó és 200 arab és más nemzetiségű személy számára adnak ki bevándorlási engedélyt.

Szakkotkor 50.000 zsidó vándorolt a Sivatár Falhoz

Titkos bírság „halálra ítélt” M. Brince rendőrmestert, mert Byria zsidó telepeseit szadista módon megkínizta. A „halálos ítélet” a zsidó ellenállási mozgalom tagjai végre is hajtották. Csütörtök éjjel a szadista őrmestert Jeruzsálemben revolverrel megölték.

(GELLÉRT)

VEGYEN vagy RENDELJEN

osztálysorsjegyet

kedvezményes feltétellel, a szerzéséről készímet

GETTLER

bank- és váltóüzlet tárastónál Budapest, VI., Andrássy-ut 43. hol sok fényereményt, köztük a legnagyobbakat is többször nyerték.

HUZÁS: november 8 és 11-én.

Kis, orthodox HAZTARTÁSOM összteendő ELLÁTÁSÁRA kérepleta, intelligens nő keresek. Telefon: százhuszennégy — nullas nullahét. Kőnapon 9-1-g.

Hívjon! Jöjjön!

Neszek aranyértékű forintért: szőnyeg, porcellán, írógépet, régiséget, férfi és női ruhákat, perzsa-kabátot, fényképezőgépet, festményeket

Gersl-Majorosi

VIII. Eszterházy-utca 17 (Sándor-utca saroknál)

Engländer sütőde

ujjéépítve üzembem.
Sóletot, alkalmi
rendelést vállal

Szombaton zárva. Telefon:
336-757. Karácsony Sándor-
utca 1. Teleki-lér sarok.

A Rákospalotai Aut. Orth. Izr.
Hitközség

Sóchét- előimádkozót

keres, hitoktatást vállalók
előnyben. Pályázhatnak 3
Orth. rabbitól kabólóval ren-
delkezők Pályázatok benyuj-
tandók. Duschinsky Jenő
főrabbihoz, Rákospalota.

Ágytoll, penhely,

választék kész párnák, dunnák és
penhellyelplonok garantált prima mi-
nőségben. Nézőkészen kapható:
MAYER, Népszínház-utca 57.
Ágytoll-pincézet.

Üzembem lévő pékséget bérelnék

lelérés nélkül, vagy mint munka-
vezető társulnék. Gonibó Salamon,
pék. Tab. Somogy megye.

Anyatejet adok

Vörösmarty-utca 4.
BERKOVITSNÉ.

Jólfőző

megbízható, szorony mindenestől
felvesz. Fenyvesi, Thököly-ut 6. I.

INTELLIGENS URILEÁNY a ház-
tartás minden ágában járatos, ki-
lünben főző, ELHELYEKEDNE
magányoshoz vagy kisebb család-
hoz, vidékre is. Cim:
Halmos, Garay-lér 15. földszint 8.

KERESEK

kis háztartásomba vallásos, meg-
bízható, **ÜGYES NŐT**,
„Othonra talál” jel. a kiadóba.

MEGBIZHATÓ SEGÉDMUNKÁST

üketli munkára **FELVESZ**.
Engländer, Karácsony Sándor-u. 1.
Teleki-lér sarok.

BEJÁRÓNŐNEK vagy GYERMEKEK

MELLE ELHELYEKEDNE
Hatal, szorgalmas nő.
Gr Zichy J.-u. 47. háztelgyelönl.
Wieder Maud.

Zsidó Világkongresszus és Jewish Agency for Palestine

Magyarországi Képviseletének, Statisztikai és Tudakozó Hivatalá-
nak (Budapest, V., Wekerle Sándor-utca 7.) közleményei.

Az alant felsorolt személyek részére külföldről levél, vagy üzenet
érkezett. Kérünk mindenkit, aki nevezettekről felvilágosítást adhat,
közölje azt hivatalunkkal (V., Wekerle Sándor-u. 7. Tel.: 186-009)
szombat és vasárnap kivételével, délelőtt 9-1 óra között.

A címzett neve, külföldről megadott lakáscím.

Rapaport Bertá, 46 éves.
Dr. Magyar Imre, sz. 1897, Ka-
posvár, Kaposvárról deportálva.

Dr. Kappich Erzsébet, sz. 1897,
Bpest, Kaposvárról deport.

Magyar István, sz. 1914, Bpest,
Kaposvárról deportálva.

Balázs Endre, sz. 1914, Bpest,
Kecskemétről deportálva.

Rosenschein Jakab, sz. 1887 ju-
lius 7., Kislécfalva.

Lindermann József, sz. 1893
május 20., Hajasad.

Gelbermann, fűszeres, Pest kör-
nyék.

Spitzer Péterné szül. Hoffmann
Aranka, Bpest, Dembinszky-
utca 41.

Frommelné szül. Goldstein Bö-
zsike.

Elkánné szül. Goldstein Etelka.
Goldstein Dezső.

Kovácsné sz. Kohn Fwa, 21 éves,
a háboru kitörésekor Bel-
grádból állítólag Budapestre
menekült.

Kohn Eta, sz. 1922, Kusinc, ho-
lisovi táborban volt

Tratner Margit, sz. 1916.

Trattner Jenny, sz. 1886.

Róna László, sz. 1914.

Berkovits Blanka, sz. 1924, Sus-
kova, 1945 októberig Bpesten
volt, azután Szombathelyre
került.

Berkovits József, sz. 1927, Sus-
kova, 1945 októberig Bpesten
volt azután Szombathelyre
került.

Dr. Ringwald Marcell orvos, sz.
1895, Auschwitzba került.

Celb Sándor, sz. 1931, augusz-
tus 30., Budapest, Auschwitz-
ba került.

Wellscher Blüme, kb. 10 éves,
Tiszalókról v. Pápáról depor-
tálták Auschwitzba.

Gárdos Miklós.

Dannenbaum Jenő hozzátarto-
zó, Budapest.

Ösv. Sulyok Ignác és fiai, Pál
és János, Budapest, Vörös-
marty-u. 18/b. II. 9.

Sugár Manó és családja, kalap-
formagyáros, Szinyei Merse-
utca 21.

Özv. Deutsch Vilmosné, Teréz-
körut 6. III. em.

Ullmanné sz. Heffmann Regina,
Bécs.

1891, Galicia, Bécs.

Felderbaum Ella, Budapest.

Teller Ernő, Budapest, Vas-u. 11.

Hauszler Veronika, sz. 1920,
Ujpest.

Grünwald Bernál, sz. Órmező,
1886, Mezőladány.

Wechselbergné sz. Gertler Róza,
52 éves, Bp., Andrássy-ut 35.

Bienenstock Slegfried, sz. 1917,
Wien, Drohobycz, Polen.

Helländer Jenő, sz. Kusnica,
Prága.

Farkas Bertalan, Bpest, Somo-
gyi Béla-ut 1.

Graff Jakab (Janek), sz. 1921,
Jaroslav (lengyel), anyja

Bella, tanuló, 1941-ben címe
Brerzeny ul.

Müller Róza, sz. 1925 augusz-
tus 15., Ipolyság, varrónő,
Ipolyság v. Budapest.

Forgács Hona, Abaujszántó.

Deutsch Irén, sz. 1909 január
15., Budapest.

Truman az európai politikai menekültek befogadásáról

Truman csütörtöki sajtó
értekezletén kijelentette, re-
méli, hogy a bevándorlásra
vonatkozó amerikai törvé-
nyeket olyképpen ogészítik
ki, hogy lehetővé teszik az
európai politikai menekültek
számára az Egyesült Állam-
okba való tartózkodást.

— Templomavatás. Az Oros-
házi Izr. Hitközség november
3-án, vasárnap délután tartja
rendbehozott templomának fel-
avatását. Ugyanakkor leplezik
le az 1944-45. évben mártír-
halált halt orosz-hitvesztvekek
neveit tartalmazó márványtábl-
lát is.

— Köszönetnyilvánítás. A
Györi Izr. Anyahitközség és dr.
Eisenberg Béla főrabbi ezuton
mondanak köszönetet mind-
azoknak, akik a főrabbi iktat-
ás alkalmával élőlövél vagy
írásban fejezték ki jókívánás-
gaikat.

— Ipari tanfolyamok. A Ma-
gyar Műszaki Szövetség által
fenntartott villamosheggesztő-
galvanotechnikai és krómozó,
nagyfeszültségű elektrotechni-
kai és vegyészeti tanfolyamaink
f. tanévben utolsó csoportjába
felvétel, előjegyzés és érdeklő-
dés hétfőn vagy szerdán d. u.
5 órakor a tanfolyamok oktató-
műhelyében, Budapest, VI.,
Liszt Ferenc-tér 11.

MEGBIZHATÓ

házvezetőnőt

KERESEK magányoshoz, 30-40
évesig, garanciával. Othonon talál.
Leveleket „Szombattartó” jellegű
Arató hirdetőbe, Erzsébet-krt. 14.

ANYÁTLAN GYERMEKÉT

SZERETETTEL FELNEVELLI,
háztartását vezeli, üzlet nélkül,
meleg otthonért, egyedülmaradt,
intelligens asszony. „Jószágért hálom
leszek” jellegűre a kiadóba.

Elmenne HÁZVEZETŐNŐNEK

magányoshoz, 38 éves asszony, ki
üzlethez, gazdáláshoz ért.
„Meeszebbmenő igényeknek is meg-
telel” jellegűre a kiadóba.

KÖNYVELESHÉZ ÉRTŐ, némi irodalmi
gyakorlattal rendelkező, fiatal zsidó

tisztviselőnőt

KERESEK. Ajánlatokat „Szombati-
ton zárva” jel. Arató hirdetőbe,
Erzsébet-kürtut 14.

Használt butordarabok,

REZAGYAK ELADÓK, egy pár da-
rab butor közeli helyre történő
elszállításért különböző butordara-
bokat adnak Cim a kiadóban.

Tagfelvétel

A Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet
f. é. október és november havában tagfel-
vételt tart. Jelentkezni lehet d. e. 9--2 óra
között a Pesti Chevra Kadisa tikkári hiva-
talában, VII., Erzsébet-körut 26. J. emelet.

„MUSZ”bajtársak!

Alanti munkaszolgálatos hadirokkant és hadigondozott
osztálysorsjáték főarúsítók ajánlják sorsjegyeiket:

GESZTI JÓZSEF hadirokkant,
Bpest, II., Bajvivó-utca 6.

HAHN GYÖRGY hadirokkant,
Bpest, VI., Paulay Ede-utca 21.

HAHN NÁNDOR hadirokkant,
Bpest, VI., Vörösmarty-utca 39.

KÁLDOR MIHÁLY hadirokkant,
Bpest, V., Zoltán-utca 6.

Postatak. csekkszámja 29279.

DUKLAUER JENŐNE hadirokveg.
Bpest, V., Szf. István-kürtut 9.

Dr. KÁLDOR JÓZSEFNÉ hadirokzv.
Bpest, V., Pozsony-lér 1.
Postatak. csekkszámja 5948.

Rendelni lehet levélben, postautalványon, vagy minden postahíva-
talban kapható blanco postatakarépgépzézlári befizelő lapon is. Kere-
sünk vidéki körzeti képviselőket, ügynököket és elárúsítókat.

II. oszt. sorsjegyjárak: negyed sorsjegy 12 Ft, nyolcad 6 Ft.

H I R E K

AZ UJ ELET
EGY ESZTENDEJE

1945 november 13-án indult útjára az Uj Élet. Az egyéves évforduló alkalmával az Uj Élet 1946 november 14-én megjelenő száma nagyobb oldalterjedelemben rendkívül érdekes és változatos tartalommal jelenik meg.

AZ UJ ÉLET
előfizetési díjat:

1 hónapra . . .	4 forint
negyedévre . . .	12 "
félévre	24 "
egész évre	48 "

Az előfizetések postatakarékpénztári befizetési lappal küldendők be a 26.209 számú postatakarékpénztári számlára.

Megalakult a Munkaszolgálatosok Ujpesti Csoportja. Vasárnap délelőtt tartotta a Munkaszolgálatosok Ujpesti Csoportja alakuló gyűlését az újpesti Corso-mozi nézőterén, mely szűknek bizonyult az alkalommal. A gyűlésen résztvettek az orosz katonai parancsnok, a Nemzeti Bizottság elnöke, dr. Gálhidi Béla polgármesterhelyettes, dr. Pesti László nemzetgyűlési képviselő; a Kommunista Pártot Vándor Béla, a Szociáldemokrata Pártot Braun Lipót, a Kisgazda Pártot Bánki Dénes képviselték. A városparancsnok beszédében annak a kívánságának adott hangot, hogy legyen ez a csoport békés szándékú dolgozóké, de ha kell, legyen harcra kész, mint az orosz nép. A Nemzeti Bizottság és a pártok képviselői örömmel üdvözölték a demokrácia erejét növelő csoport megalakulását. A munkaszolgálatosok részéről nagybaconi Nagy Vilmos, Simor Dezső, Pór Dezső, és Kallós Imre ismertették a Szervezet eddigi működését és célkitűzéseit.

A Nagyfuvaros-utcai Kör-met előjárósága és a körzet Chászónjai Herzog György és Rosenblum Henrik nagy ünnepeket rendeztek, a hagyományos szokásnak megfelelően Szimchasz-Tóra alkalmából. Az ünnepségen a Pesti Izr. Hitközség előjáróságot dr. Kertész Adolf szertartási előjáró és Domon-

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrásy-ut 31. alatt, a volt

Fészek-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapokon d. n. 3-6 óráig.

A MAZOT-nak legközelebbi ülései:

November 4-én, hétfőn délután 1/6 órakor VI. ker. tagozata taggyűlése, Andrásy-ut 81.

November 5-én, kedden d. u. 1/6 órakor a Magyar Zsidók Országos Egyesületének a VII. körzet kerületi tagozatának taggyűlése, VII., Bethlen-tér 2.

November 6-án, szerdán dé-

után 1/6 órakor a Magyar Zsidók Országos Egyesülete a VII. körzet tagozatának taggyűlése, VII., Sip-u. 12. díszterem.

Nov. 7-én, csütörtökön délután 1/6 órakor a Magyar Zsidók Országos Egyesülete VIII. ker. tagozatának taggyűlése, VIII., Nagyfuvaros-u. 4.

kos Miksa ügyvezető képviselő (Dr. Kohn Sámuel vezető templomelőjáró megnyitó üdvözlő beszéde után dr. Salgó László körzeti rabbi tartott írásmagyarozatot, majd dr. Vass Lipót körzeti elnökhelyettes a körzet nevében üdvözölte a megjelent vendégeket és a Chászánokat. Dr. Kertész Adolf szertartási előjáró a hagyományok ápolására hívta fel a zsidó testvéreket. Domonkos Miksa, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetője, a zsidóság egységének fontosságát hangsúlyozta. Szembe állította a múlt és a jelen zsidóvezetés irányvonala közötti nagy különbségeket. A hitközség vezetői és a hívek között szoros kontaktus létesült, amely biztosítja a közös munka eredményét és Isten áldását. Dr. Rosenblum Manó, a Páva-utcai körzet rabbija szellemes Tóramagyarozattal köszöntötte a Chászánokat és a Józsefváros zsidóságát. Dr. Pásztor József a Mazot üdvözlőt tolmácsolta.

A Dózsa György-utli Templomkörzet Talmud Tóra Egyesülete október hó 31-én, csütörtök délután 5 órakor tartja a szokásos bibliamagyarozó estéinek ünnepélyes megnyitóját. Vendégeket szívesen lát a vezetőség. — Aznapi délután 6 órakor nyílik meg az „Otthoni liturgia” című szeminárium előadássorozata, melynek keretében a hívőket a péntekestől — ünnepi — kiddus imákra, hándálól

szertartásra, peszachi haggadára tanítják. A szeminárium sorozat hallgatása díjtalan.

— Hadifogoly üzenet. Deutsch József üzen családjának és szüleinek Abauj megyébe, hogy címe: Moszkva Vöröskereszt, Postafiók 371/2

— A Harkán elpusztított munkaszolgálatosok hozzátartozóinak figyelmébe. A nyilas és német terror által Harkán meggyilkolt munkaszolgálatosok hozzátartozói november 4-én, hétfőn délután 5 órakor a Munkaszolgálatosok Országos Szervezetének helyiségében (VI., Bajcsy-Zsilinszky-ut 5. félemlé) ülést tartanak, melynek tárgya az exhumálás anyagi oldalának rendezése.

— Felhívás munkaszolgálatosokhoz. Felkérjük mindazokat a 4/4. mohácsi századbeli munkaszolgálatosokat, akik az 1942 június 20-án Oroszországba induló századból életben maradtak, hogy fontos ügyben sürgősen adják le címüket Weingarten Lajos, Budapest, Pannonia-u. 39. könyvmda címére.

— Hija Ehrenburg-est. A Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezete október 31-én délután 1/7 órai kezdettel a Fürst Sándor-utca 21/b. alatti kultúrteremben Hija Ehrenburg-estet rendez. Bevezető előadást tart Gervat Sándor. Közreműködnek Fisch László, Sándor Judit. Acél Li-

dia, Horti Gábor, Kreisz Emil, Révész László, Fülepp Tamás. Zongorán kísérnek Deutsch Éva, Schwartz Albert, Hegedüs András.

— Megnyílt a Rabbi-képző Intézet Pedagógiuma. A Rabbi-képző Intézet a zsidó társadalom kulturális szükségletét tartva szem előtt, létrehozta a pedagógiai továbbképző tanfolyamot. A pedagógium keretében azokat a zsidó fiatalokat, lányokat és fiukat akarja kiképezni, akik a különböző zsidó társadalmi mozgalmakban és egyesületekben a zsidó kultúrának a terjesztését irányítják majd s hogy ennek a feladatnak mindenképpen megfeleljenek — díjmentesen — lehetővé teszi számukra, hogy megtanulják a héber nyelvet, irodalmat és a zsidóság történetét. Zsidó tudósok vezetik be a pedagógium hallgatóit a Talmud, a Biblia és a filozófia ismereteibe. Dr. Szabolcsi Benca a zsidó zene fejlődéséről tart előadásokat. A Rabbi-képző Intézet ezután is felhívja a zsidó fiatalokat, akik az esti tanfolyamokon részt ohajtanak venni, jelentkezzenek a Rabbi-képző Intézet igazgatóságának irodájában, József-kövt 27. II. emelet.

— Felkérjük a székesfehérvári századosi művésztelepen 1944-ben szolgált munkaszolgálatosokat, hogy címüket a szerkesztőségben adják le.

Eljegyzés. Özv. Reichmann Jánosné szül. Oblatt Sári (Budapest) és Burger Béla (Köveskál) október 21-én eljegyezték egymást.

Kiss Andor és neje leányát, Gabriellát (Pestszenterzsébet) eljegyezte Salamonovics László (Budapest—Sajószentpéteri).

Krenner Ferenc nyíregyházi hórkereskedő eljegyezte Spitzer Mancilla utlcányt Hajdunánásról. (Minden külön értesítés helyett.)

Boldog házassághoz
élettársat
keresek

Egyedülmaradt, 59 éves, vallásos, jószívű, közismert, jómenésű válni tudó házasságra vágyok. Leveleket teljes címmel: „Kedélyesen” jeligére Halász hirdetőbe, Rákóczi-ut 27/A.

Vidéki negyvárosi, neves
cipőkereskedő
elvenne olyan
40-50 évkörűl nőt

aki jó üzleti érzékkel rendelkezik és perfect irodai munkaeső. Saját új kertés házamban szerelő, megértő otthonra talál. Zsidó otthon szerető nők leveleit „Mérarabálom a múltat megégyeser visszaállítani” jeligére a kiadóba kérem.

Órát, ékszert

Neufeldtől

ARANY VÉTELE — ELADÁSA — ÓRAJAVÍTÁS

Órásoknak nagybani árak.

Rákóczi-ut 8/a.

Háztartási és piperecikkek nagybani eladása

Vértesszél, Dok-u. 48

— **Deportáltak találkozója.** A Dachauból a seefeldi veszthely felé hurcolt és onnan megmenekült volt mittelewaldi, garmschi stb deportáltak november 3-án, délelőtt 11 órakor összejövetelt tartanak a Szabadság-kávéházban.

Sirkövek,
 musz. és deportált emlékek nagy választékban és mélyen lezártított árban
 Händel utóda, Budapest, Fiumei-ut 2. Szombalon zárvál

A VAC HIREI

FUTBALL.
 VAC—Hungária 3:0 (1:0). A tartalécsapatok mérkőzése biztos győzelmet hozott a VAC részére. Frischmann a center posztján kiűnően mutatkozott be. Gólkövek: Frischmann (2) és Zászló (1).

VAC—Eiőre. Ilmértkezés, 4:3 (2:1). Kemény erősráru mérkőzésen a gólképes csatláros nyerte meg a mérkőzést. Jók: Forgách, Kohn és Schwartz.

ASZTALI-TENISZ
 VAC—Erzsébeti MADISZ 13:6. MÁGYAR KUPA mérkőzés. Biztos győzelmet aradott a Toszler (3), Büchler (3), Gáti (3) és Fischer (2), Várkonyi (2) összejátszó csapat.

VAC—MTE 13:2. I. oszt. bajnoki mérkőzés. Főnyes győzelem a tartalékos csapattal is Tetzler, Gáti, Fischer 3, Grünberger, Faludi 2 győzelmet szereztek.

KOSÁRLABDA
 VAC—MÁVAG I. oszt. bajnoki, vasárnap (nov. 3.) d. e. 1/11-kor a MÁVAG csarnokban (Kálvária-tér.) A VAC Benedek, Komáromi, Payor, Deutsch, Felkai és Dückstein II. csapattal játszik a fontos mérkőzésen.

TURA
 Nagyszabású. Vezető: Fischer Imréné. Találkozás 1/29-kor a Kossuth-hid pesti hídfőnél.

Felhívjuk a VAC drukkereket, hogy vasárnap 2 órakor a VAC—KADE futball-mérkőzésen (Ciprus-u.) nagy számban jelenjenek meg. A kölyökcsoport szombaton d. u. 1/3-kor játszik a Postás-pályán a III. ker. TVE csapata ellen.

A HAPOÉL M. S. E. hírei

Felhívjuk a turista szakosztály tagjait, hogy kirándulásukat a Haovoddal együtt tartják. Barangolás a budai hegyekben. Találkozás: vasárnap reggel 1/9-kor a Kossuth-szobornál. A kirándulással egybekötött terepversenyre nevezésüket még elfogad Chajim Gertler a terepgyakorlatok intézője. A nevezés díjtalan. Reméljük, hogy ezuttal is jó helyezést fogunk elérni.

Uszó-szakosztályunk intenzíven működik. Kérjük sportlásainkat, hogy minél tömegesebben jelenkezzenek.

Torna-tréningjeink a szokott időben és a szokott helyen szépen haladnak. Jelentkezés a tréningeken.

Felkérjük azokat, akik a box, jiu-jujten tréningjeinken részt óhajtanak venni, jelentkezzenek a színhelyen: Wesselenyi-u. 44. tornaterem, minden kedden 1/6-kor.

Schulz Jenő cég
 órák-ékszerész (órajavítás)
 VII. Wesselenyi-u. 6., a régi házban
Gergely Miklós
 aranyműves és ékszerész
VÉTELI! Tel.: 422-345. ELADÁSI!

Minden információt kibíró, jömegejelentésű, 31 éves, modern, orh., szombatartó, önálló kereskedő, főbérleti lakással

házasság céljából

megismerkedne finomlelkű, kimondottan jóalakú, magas, csinos, orh. URILEÁNNYAL (25 éves korig), kinek üzletbővítéshez megfelelő hozományja van. Csak teljesítmű, komoly referenciákkal alátámasztott levelekre válaszolok, tiszteletes diszkreció biztosításával „Szolid, házias” jelígre Arató hirdetőbe, Erzsébet-kört 14.

Társaságbell legdiszkreterebb házasságkötvetlő, **Doktorné**
 Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

CSINOS, TELJESEN ARVA
30-as urileány férjhezmenne
 VIDEKRE IS „Életele” jelígre Propaganda Hirdetőbe, Teréz-krt. 50.

Egyedülmaradt, jömegejelentésű, disztigvált, 40 ÉVES URILEÁNY megismerkedne

házasság céljából

hasznos körülményű úrral. „Gyermek nem akadály” jelígre a kiadóba.

Ötvenéves kereskedő, egyedülmaradt, keres intelligens,

megértő lelkű asszonyf

50 éves korig, kinek lakása, egzisztenciája van. „Ötthonra vágyom” jelígre, Salgótarján, Pest restazte

TÁRSASÁG HÁNYÁBAN megismerkedne, szép lakással rendelkező, csinosnak mondott URILEÁNY, komoly, 40 év körüli férfivel

házasság céljából

„Ideális leletg” jelígre a kiadóba

45 éves
 nagy textilvállalat TISZTIVISELŐNŐJE hozzáadó, keresettel bíró, komoly, intelligens ember ismeretséget keresi

házasság céljából

„Komoly” jelígre a kiadóba.

42 éves
 most hazatért textilkereskedő, jelentős kp. és ingatlan vagyonnal, pesti vagy vidéki városba

benősülne

„35 évesig” jelígre a kiadóba.

Házasság céljából
 MEGISMERKEDNE, csinosnak mondott, 42 éves leány, önálló VARRÓNÓ, jobb iparossal vagy kereskedővel, „Lelki szépség” jelígre Boroshoz, Andrassy-ut 54.

Egyedülálló,
 jószituált, 55 éves szabónő megismerkedne

házasság céljából

uriemberrel, 62 éves korig. Iparengedélyem és lakásom van. „Uriember” jelígre a kiadóba.

ESKÜVŐRE
 divatos férfi- és női ruhák kölcsönzése.
 ESKÜVŐ ruhák vétele.
 RÓTH, Akácfa-utca 6.

Goldné
 a zsidó urikörök legmegbízhatóbb házasságközvetítője. VII., Alsóerdősor 8. Izt. 2. Telefon: 225-499.

TELJESEN EGYEDÜLMARADT, 40 éves, intelligens, komoly urilasszony hasonló körülmények között levő ur ismeretséget keresi

házasság céljából.

„Tartozni kell valakihez” jelígre a kiadóba.

Férjhezmenne
 48 éves, csinos

özvegyasszony

HOZOMÁNY és LAKÁSSAL. „Nívós urlembert” jelígre a kiadóba.

Családok rokonsággal, jó ismerősökkel tudóják

Méltóné

címét házassági ügyekben. Budapest, IX., Erkel-utca 4. II. 19. Válaszboríték. Fogad hétköznap 4-1/6-ig. Kitűnő benéülések mély diszkrecióval.

23 éves,
 egyedülálló, intelligens, muzikális URILEÁNY, ki peritelt varrónó, komoly férfi ismeretséget keresi

házasság céljából.

„Harmónia és szeretet” jelígre a kiadóba.

KERESEK nőten, 36 éves, minden információt kibíró, malombérlő rokononak

hozzáálló életiársat.

Választ legnagyobb diszkreció mellett „Jó család” jelígre a kiadóba.

Férjhezmenne
 40-45 éves uriemberhez,
 34 éves, csinos, dolgozó ÖZVEGYASSZONY. Egy gyermek nem számít. „Házam van vidéken” jelígre a kiadóba.

Intelligens urilány férjhezmenne
 középkori uriemberhez.
 „Videkiek előnyben” jelígre a kiadóba. Közvetítők kizárva.

Férjhezmenne
 21 éves, csinos, árva URILEÁNY, főbérleti szobával

jobb iparoshoz

„Férjfehérnemű” jelígre a kiadóba.

Férjhezadnám
 sz. g. egyetlen, 22 éves, intelligens LEÁNYOMAT, hozományval, hozzáálló, pozícionált urhoz, „Együtt az életben” jelígre a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Október 31, csütörtök: Chován 6, péntek: 7, szombat: 8, vasárnap: 9, hétfő: 10, kedd: 11, szerda: 12, csütörtök: 13.
 Szombaton, november 2-án heti szidra: Lech löchö, háftóra: Jesája XL, 27-31, XLI, 1-16.

Imaidő:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétköznap	
	este	reggel	é. d. u.	este	reggel	este
Dohány	1/45	7/15	10/15	4/15	5/15	7/15
Rumbach	1/45	7/10	4/15	7/15	7/15	7/15
Bethlen	1/45	7/10	4/15	7/15	7/15	7/15
Csáky	1/45	7/10	4/15	7/15	7/15	7/15
Dózsa	1/45	7/10	4/15	7/15	7/15	7/15
Nagyfuv.	1/45	7/15	—	4/15	7/15	7/15
Páva	1/45	9	—	4/15	7/15	7/15
Zugló	1/45	7/10	4/15	7/15	7/15	7/15
Fiúvárh.	1/45	7/10	1/25	5/15	7/15	7/15
Leányárv.	1/45	7/10	1/25	5/15	7/15	7/15

Péntekesi gyertyagyújtás:
 4 óra 10 perckor.

Budai istentiszteletek ideje:
 November 1-én, pénteken este 1/45 órakor, november 2-án, szombaton d. e. 1/11 órakor, november 2-án, szombaton d. u. 1/45 órakor Oneg Sabbat a Zsigmond-utcai tanácsteremben. **Istentiszteletek helye:** III., Zsigmond-u. 49. sz. a., XI., Bocskay-ut 37. sz. a., II., Toroczkó-u. 6/b. és péntek esténként II., Fő-u. 12.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 1/45 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

Férjhezmennék

kis fiammal, 38-43 éves, intelligens emberhez,
 lakásom hozományom van
 „32 éves” jelígre a kiadóba.

Két csinosnak mondott ÖZVEGYASSZONY megismerkedne **házasság céljából**
 egy 40-45 és egy 45-50 éves korú, jömegejelentésű, jószituált úrral, kik békés családi otthonra vágyódnak. Csakis komoly és teljesítmű levelekre válaszolunk. „Ideális házasság” jelígre a kiadóba

UJÉLET
 A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-930.

Kiadótulajdonos: A MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó: ROÓZ REZSÓ

Postatakarékpénztári csekk száma: 20.209. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem öri-zünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műintézet Rt. Kőröngögepcin. Fel. nyomdavezető: Margittay Antal.